

NAŠA LUČ

M E S E Č N I K Z A S L O V E N C E P O S V E T U

OKTOBER 2023

letnik 72, številka 10

4

POGOVOR S S. DR. ALENKO ARKO
Sodelavka bogoslovne znanosti

11

FOTOTEKA
Slovenski dom v Carapachayu

13

RAFAELOVA DRUŽBA
Na tisoče kilometrov stran

Marijino vnebovzetje 2023 v mlinu Thicourt

Mlin Thicourt iz ptičje perspektive

Pravšnji dodatek narave za romarsko kosilo.

Tudi mirabele so pravočasno dozorele.

Mati Marija na tuje je šla ...

Temni oblaki nad nami se pno, ura je deset.

Ob oltarju je bilo tokrat kar šest ministrantov.

Pridigal je upokojeni duhovnik Jean-Marie Meyer.

Oltar v naravi

Delni pogled na romarje, ki čakajo na kosilo.

Ob zvokih domačih in tujih pesmi je prijetejš.

Ob 17. uri smo se ponovno združili v molitvi pred mlinom.

Po končani marijanski pobožnosti še glasbeni dodatek

NAŠA LUČ

Glasilno Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi za verska, kulturna in narodna vprašanja

Izdajatelj: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba • Založnik: Družina, SI-Ljubljana, p. p. 95 • Glavni urednik: Janez Pucelj, München, Nemčija • Odgovorni urednik: Lenart Rihar, Ljubljana • Uredništvo: Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska c. 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/438 30 50, e-naslova: rafaellova.druzba@siol.net in jpucelj@web.de • Uprava: Krekov trg 1, SI-1000 Ljubljana, tel. 01/360 28 28 • Jezikovni pregled: Vida Frelih • Revijo podpira vladni Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

CENA IZVODA: 2,70 EUR • CELOLETNA NAROČNINA ZA SLOVENIJO: 29,70 EUR • CELOLETNA NAROČNINA (za pošiljanje iz Slovenije): Evropska zveza 40,59 EUR • Švica 53,90 CHF • Velika Britanija 34,54 GBP • Avstralija 55,66 AUD • Kanada 54,45 CAD • ZDA 53,35 USD. V ceno je vštete 5 % davek na dodano vrednost in ustrezna poštnina, ki velja za pošiljanje z navadno redno pošto. Cena za letalsko pošiljanje je 45,43 EUR • CELOLETNA NAROČNINA PRI POVERJENIKIH: Evropska zveza 35 EUR • Švedska 320 SEK • Švica 45 CHF • Velika Britanija 28 GBP • CELOLETNA NAROČNINA (za pošiljanje iz Münchna): Evropska zveza 35 EUR, plus poštnina • PLAČILO NAROČNINE: Naročniki v Sloveniji ter prejemniki po pošti v Sloveniji, na transakcijski račun pri NLB dd.: 02014-0015204714, DRUŽINA, d. o. o., s pripisom za Našo luč, IBAN SI56 0201 4001 5204 714, SWIFT LJBAS12X • Naročniki, ki prejemajo revijo s slov. misije, plačajo župniku. • Naročniki po Evropi in svetu (pošiljke iz Münchna) nakažejo na račun: J. Pucelj - KirStift, BIB Essen eG, IBAN: DE96 3606 0295 0020 9400 26, BIC (Swift): GENODED1BBE, namen: za Našo luč.

Oblikovna zasnova: Klemen Kunaver • Grafična priprava: Družina d. o. o. • Naslovnica: Jesen, foto: Tatjana Spichal • Tisk: tiskano v Sloveniji.

Rafaellova družba, Naša luč, Poljanska 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: (+386) 1 438 30 50, e-naslov: rafaellova.druzba@siol.net
www.rafaellova-druzba.rkc.si • Poslovni račun pri NLB d. d.: 02014-0253581535, voditelj: Lenart Rihar

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi
Liebigstr. 10, 80538 München, T (*49) 089 2193 7900, M 0173 9876 372, F (*49) 089 2193 79016, predsednik: msgr. Janez Pucelj

POGOVOR S S. DR. ALENKO ARKO	4
Sodelavka bogoslovne znanosti	

JEZIKOVNI KOTIČEK	8
Šivilja	

SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM	
Premisleki, Novice	9
Opustošena Slovenija	10

FOTOTEKA RAFAELOVE DRUŽBE	11
Slovenski dom v Carapachayu	

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI	12
Mednarodne šole konservatorstva in interpretacije	

RAFAELOVA DRUŽBA	13
Na tisoče kilometrov stran	

ŽUPNIJE	14

ZGODBA	23

KRIŽANKA / MALO ZA ŠALO	24

Dlje, širše in globlje po jesensko

V stopamo v mesec oktober, ko se narava počasi pripravlja na prehod iz toplega poletja v hladnejšo zimo. Če nas poletni meseci s svojo vihravostjo in prostimi dnevi nekako raztresejo, pa je jesen tista, ki nas znova opomni na praktične vidike življenja. Pred vrati je mrz, dom je treba pripraviti na zimo, mladina, ki še ni povsem samostojna, odhaja v šole, politika se znova zažene s polnimi obrati in med resnimi ljudmi poraste zanimanje za skupna vprašanja.

Večina prebivalstva v zahodnem svetu nima več stika z zemljo, ta pa se ne ozira na to in se drži svojega starodavnega cikla, kot ga ji odreja kroženje okrog sonca. Prav je, da s hvaležnostjo pomislimo na kmetovalce, katerih pridelki nas bodo oskrbovali v prihodnjih mesecih. Saj hrana vendarle ne raste na policah trgovin, kot si včasih predstavljajo otroci. Kot da bi bilo to tako, pa se večkrat obnašamo tudi odrasli.

Zdi se, kot da gre tu le za vprašanje vljudnosti, a je težava hujša. S tem, ko je človek izgubil stik z naravo, izgublja tudi občutek, da ima vsaka posledica svoj vzrok in da so stvari na splošno zelo povezane. Pisatelj Zorko Simčič izgubo te zmožnosti imenuje brezposlednost. Trdi, da ima vsako dejanje brez izjeme, naj bo dobro ali slabo, nek učinek v svetu. Če je dejanje dobro, učinkuje dobro, če je dejanje slabo, učinkuje slabo. Zato je še toliko bolj pomembno, da znamo stvari med sabo povezovati, da znamo uporabljati zdravo pamet povsod. Justin Stanovnik je rad govoril o tem, kako smiselno uporabljamo razum, ko gre za naše domove, ko je treba enako logiko uporabiti pri širši skupnosti, pa odgovemo. Znamo zakleniti vrata v svoje stanovanje in ne spuščamo vanj koga koli. To nam je samoumevno. Na ravni države pa smo pod vplivom ideologij, ki pravijo, da je nezakonitost na mejah edina prava rešitev, da je treba v državo spuščati ljudi brez omejitev. Ne zavedamo se, da bo težava z državnih vrat v taki ali drugačni obliki slej ko prej potrkala na naša vrata. Takrat bo vik in krik, kako je to mogoče, kako so mi kratene pravice, a bo prepozno za ukrepanje. To je seveda samo en od nešteti primerov, ko nam zdrava pamet odpove. Ne povezujemo stvari med sabo, ne primerjamo, ne razmišljamo. Raje ponavljamo, kar slišimo pri poročilih ali za šankom. V teh tednih se stanje z migracijami ravno dodatno zaostrojuje, zato smo omenili njih, a lahko bi govorili o posledicah uzakonjene evtanazije, o prehitri odpravi motorjev na nafto oziroma bencin, o pohabljanju otrok zaradi zamenjave spola in o vrsti podobnih stvari.

Ko je človek na višku svojih moči, ne misli veliko na svojo jesen ... Zanj je jesen del naravnega cikla. Pride zima, a za njo pomlad. Malokrat pomislimo, da jesen veliko rastlin vzame za vedno. Resda so mnoge take, da spomladi znova ozelenijo. A tudi od teh nobena brez konca. Za vsako rastlino pride jesen, ki je zanj zadnja. Prav tako pa za človeka. Ne gre za to, da bi bil človek zaradi tega zamorjen, pač pa da bi hotel videti dlje, širše in globlje. In da bi bila njegova dejanja tako bolj modra, svet pa lepši.

Lenart Rihar

ZVEZA SLOVENSКИH IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV, DIAKONOV IN PASTORALNIH SODELAVCEV V EVROPI

ANGLIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA LONDON
62, Offley Road, LONDON SW9 OLS
T/F (*44) 020. 7735 6655
M +44 736 53 53 900
http://www.skm-london.org.uk
e-naslov: info@skm-london.org.uk

AVSTRIJA
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER DUNAJ
Einsiedlergasse 9-11, 1050 WIEN
M (*43) (0)660-657-94-33
duhovnik: Matija Tratnjek
e-naslov: info@spc-dunaj.net
www.spc-dunaj.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GRADEC
Mariahilferplatz 3, 8020 GRAZ
T (*43) 0316. 7131 6924
župnik: p. mag. Jože Lampret OFMConv

PREDARLSKO
oskrbuje: mag. David Taljat (glej Švica)

SLOVENSKA KAT. MISIJA ŠPITAL
Drau Marienkapelle, Villacherstr., SPITTAL
župnik: mag. Jože Andolšek
St. Primož 65, 9123 St. Primož
T (*43) 042. 3927 19

BELGIJA, NIZOZEMSKA IN LUKSEMBURG
SLOVENSKI PASTORALNI CENTER BRUSELJ
Av. de la Couronne 206
1050 Bruxelles / Ixelles
T (+32) 02. 64 77 106
M (*32) 0489. 783 532
župnik: dr. Zvone Štrubelj
e-naslov: zvones@gmx.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA EISDEN
Guill. Lambertlaan 36, BE 3630 EISDEN
T/F (*32) 089. 7622 01
župnik: Gregor Semrl
e-naslov: semrl.gregor@gmail.com

FRANCIJA
DELEGATURA - AUMONERIE NATIONALE DES SLOVÈNES DE FRANCE
Moulin de Thicourt, 57380 THICOURT
Tel – Fax (*33) 03. 8701 0701
e-naslov: kamijnjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA PARIZ
Slovenske maše so v cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Chatillonu
župnik: dr. Zvone Štrubelj (glej SPC Bruselj)
diakon Ciril Valant: 32, rue de la Guillouerie,
78720 La Celle les Bordes. Tel: 01 34 85 26 66
e-naslov: valant.ciril@wanadoo.fr

SLOVENSKA KAT. MISIJA MERLEBACH
14, r. du 5 Decembre, 57800 MERLEBACH
T (*33) 03. 8781 4782,
T mlin (*33) 03. 8701 0701
župnik in delegat: Jože Kamin,
e-naslov: kamijnjoseph@aol.com

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA NICA
Vse informacije pri delegatu J. Kaminu (glej zgoraj)

HRVAŠKA
SLOVENSKA KAT. SKUPNOST ZAGREB
oskrbovana iz Slovenije. Informacije:
dekan Anton Trpin, T (*386) 07 338 00 15
Trubarjeva 1, 8310 Sentjernej
e-naslov: zupnija.sentjernej@rc.ki

ITALIJA
SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST RIM
Via Appia Nuova 884, 00178 ROMA
T (*39) 06.7184 744, F 06. 712 99 910

SLOVENSKA KAT. SKUPNOST MILANO
cerkev Corpus Domini, ul. Canova 4
informacije: Karel Bolčina, M (*39) 338 195 8889
e-naslov: donkarel@tiscali.it

NEMČIJA
KOORDINACIJA DUŠNEGA PASTIRSTVA SLOVENCEV PO SVETU
govorec: Izidor Pečovnik
Liebigstr. 10, 80538 München
T (*49) 089. 2219 41
F (*49) 089. 2193 79016
e-naslov: IPecovnik@eomuc.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA BERLIN
Kolonnenstr. 38, 10829 BERLIN
župnik: Izidor Pečovnik (glej München)
e-naslov: IPecovnik@eomuc.de

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ESSEN
ne obstaja več.
Vse informacije dobite pri koordinacijski službi
in http://www.sloamisija.de/

SLOWENISCHE KATH. SEELSORGE – LIMBURG
Hühnerweg 25, 60599 FRANKFURT
T (*49) 0178 9755991;
duhovnik: p. Andrej (Andrzej) Koch
e-naslov: koch.andrzej@gmail.com

SLOVENSKA KAT. MISIJA MANNHEIM
ne obstaja več.
Vse informacije dobite pri koordinacijski službi
(glej zgoraj).

SLOVENSKA KAT. MISIJA STUTTGART
Stafflenbergstr. 64, 70184 STUTTGART
T (*49) 0711. 2328 91, M 0178. 4417 675
F (*49) 0711. 2361 331
www.skm-stuttgart.de
župnik: Aleš Kalamar
T (*49) 0711. 5489 8064, M 0176. 8450 9228
e-naslov: aleskalamar@gmail.com
župnik v pokoji: Martin Retej
e-naslov: reteljmartin@gmail.com
M 0049 173 4772 422

SLOVENSKA KAT. MISIJA AUGSBURG
Ottmarsgäßchen 8, 86152 Augsburg
T/F (*49) 0821. 979 13, M 0173.5937 313
župnik: Roman Kutin
e-naslov: roman.kutin@gmx.net

SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ULM
Neunkirchenweg 63 A, 89077 ULM
župnik: Roman Kutin (glej Augsburg)

SLOVENSKA KAT. ŽUPNIJA MÜNCHEN
Landsberger Str. 39, 80339 MÜNCHEN
T (*49) 089. 2219 41, F 089. 2193 79016
www.skgmuc.com
e-naslov: slowenischsprachige-gemeinde.muenchen@ebmuc.de
župnik: Izidor Pečovnik
e-naslov: IPecovnik@eomuc.de
diakon Ralph Prausmüller
e-naslov: ralphprau@gmail.com
dp. Janez Pucelj
e-naslov: jpucelj@web.de

SRBIJA
SLOVENSKA KAT. SKUPNOST BEOGRAD
Župa sv. Cirila i Metoda
Požeška 35, 11030 BEOGRAD
T (+381) 11 30 56 120
MT (*381) 665 105 509
župnik: Lojze Letonja CM
e-naslov: lojze.letonja@gmail.com

ŠVEDSKA
SLOVENSKA KAT. MISIJA GÖTEBORG
Parkgatan 14, 411 38 GÖTEBORG
M (+46) (0)708 278757
T (+46) (0)31 7115421
župnik: Zvonko Podvinski
e-naslov: zvone@telia.com;
zvone.podvinski@rc.ki

ŠVICA-LIECHTENSTEIN
SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ZÜRICH
Naglerwiesenstrasse 12, 8049 ZÜRICH
T 0041 (0)44 301 31 32, M 0041 (0)79 7773 948
spletna stran: www.sloamisija.ch
župnik: mag. David Taljat
e-naslov: slomission.ch@gmail.com

Sodelavka bogoslovne znanosti

s. dr. Alenka Arko SL

> **Sestra Alenka, najprej nekaj besed o vas, družini, okolju, kjer ste rasli. Od kod ste in kje so vaše kulturne in duhovne korenine?**

Sem Ljubljanka z dolenskimi koreninami. Oče je po poklicu strojni inženir in ekonomist, mama pa medicinska sestra. Imam še mlajšo sestro Barbaro, s katero sva bili vedno zelo povezani.

Takoj po rojstvu sem bila krščena v ljubljanski stolnici, moji spomini na otroštvo pa so prepleteni predvsem s časom, ki sem ga preživela pri starih mamah v Ravnem Dolu pod Novo Štifo in na Gori pri Sodražici. Nobenega od starih očetov nisem poznala. Eden se ni vrnil iz internacije po drugi svetovni vojni, drugi je prišel domov hudo bolan in je umrl le nekaj mesecev po mojem rojstvu. Sorodniki mojih staršev so šli »čez lužo«, v Kanado, ZDA in Argentino, v glavnem s trebuhom za kruhom, ne pa vsi. Doma o tem skorajda nismo govorili. Ker sem bila radovedna, sem tu in tam našla kakšno pismo, ki ga je stari mami napisala sestra ali svak, razveselila pa sem se tudi paketov, ki so prihajali iz Kanade. Ko danes gledam nazaj, moram reči, da me je, čeprav se tedaj marsičesa nisem zavedala in sem razumela šele kasneje, preko pogovorov, pripovedi, srečanj in tudi študija, ta zgodovina globoko zaznamovala. Mislim, da je to vplivalo na izbiro moje študija kasneje, pa tudi na mojo duhovno pot, in sicer preko nenehnega spraševanja o smislu tako velikega trpljenja in o razrešitvi drame zgodovine.

> **Osnovno šolo in gimnazijo ste obiskovali v domačem mestu?**

Prve razrede osnovne šole sem obiskovala v stavbi, ki jo je ob Vodnikovi cesti leta 1925 projektiral arhitekt Plečnik, višje pa v novi, nedaleč stran. Za vedno so se v moj spomin zapisali prostorno stopnišče, ki naj bi nekoč služilo tudi kot sakralen prostor, in za Plečnika značilni stebri, velika okna, pa seveda izreki, ki so še danes vidni tik pod ostrešjem, med katerimi je tudi Slomškov: »Vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ do narodne omike.« Po vojni so črko »r« v besedi »vera« zamenjali z »d«, torej je nastala »veda«, po osamosvojitvi in vse do danes pa je mogoče videti izviren napis. Potem pa sem hodila na gimnazijo Poljane.

> **Visokošolsko izobraževanje pa ste začeli na ljubljanski Filozofski fakulteti. Kaj ste vpisali in dokončali?**

Kot že rečeno, se je zaradi vsega, kar sem zaznala v otroštvu in mladosti med veliko področji, ki so me zanimala, odločitev ustavila na slovenistiki in etnologiji. Takrat sem razmišljala tudi o študiju

rusčine, ker me je že v gimnaziji navduševala ruska književnost, pa tudi o teologiji. Še prej, od 3. razreda osnovne šole, ko sem v časopisu videla drevak, ki so ga našli na Ljubljanskem barju, pa vse do 3. letnika gimnazije sem bila prepričana, da bom študirala arheologijo. Tudi sama sem sanjala, da bom našla kaj tako starega. Zgodovina me je vedno zanimala, razlogi, zakaj sem si premislila, pa so precej banalni in o njih ni vredno govoriti.

Med študijem etnologije sem se še bolj soočila predvsem s slovensko ljudsko kulturo, med pisanjem seminarskih nalog, ki so vključevale tudi delo na terenu, pa sem »odkrila« marsikaj, o čemer se v 80-ih letih prejšnjega stoletja še ni veliko in odkrito govorilo, namreč o vojnem in povojnem dogajanju v Ribniški dolini in na Kočevskem.

Najlepše pri študiju slovenščine so bile zame vse zgodovinske teme od pokristjanjevanja Slovencev, s katerimi so povezani najstarejši slovenski zapisi in stiki tako z germanskim kot tudi romanskim svetom, in seveda s slovanskim svetom, preko misijona svetih bratov Cirila in Metoda. Diplomsko nalogo pa sem pisala iz sociolingvistike, in sicer sem raziskovala stik slovenščine z nemščino, italijanščino, furlanščino in nemščino na Goriškem od začetka pa do konca 20. stol.

> **Potem vas je potegnilo v teološki študij. Kaj vas je takrat najbolj zanimalo?**

Po filozofiji, ki sem jo opravila na Papeški univerzi Gregoriana v Rimu, sem se slučajno srečala s španskim jezuitom p. Miguelom Arranzem, enim največjih strokovnjakov za vzhodno liturgijo, ki so ga zelo cenili tudi pravoslavni liturgisti, saj je še v času Sovjetske zveze predaval na Pravoslavni akademiji v Sankt Peterburgu. Ko mi je razlagal, s čim se ukvarja, namreč z bizantinsko zakramentalno liturgiko, sem mu spontano dejala, da me zanima dediščina Cirila in Metoda, ki so ju njuni učenci, ki so zbežali konec 9. stol. iz Panonije, ponesli predvsem v Makedonijo in Bolgarijo, kasneje pa se je razvijala naprej med vzhodnimi kristjani. P. Arranz se je ukvarjal prav s to dediščino. Predlagal mi je, naj se vpišem na Vzhodni inštitut v Rimu, kjer je tudi sam predaval. Nisem dolgo oklevala, zdelo se mi je, da je to Božja previdnost.

> **Nadaljevali ste na Vzhodnem papeškem inštitutu v Rimu in tam tudi magistrirali. Kaj je tako vabljivega v teologiji Vzhodnih Cerkva?**

Meni je bila najbolj zanimiva cerkvena zgodovina slovanskih narodov, pa seveda teologija cerkvenih očetov. Med sošolci je bilo veliko duhovnikov, redovnic, pa tudi laikov iz Indije, Ukrajine, tudi kakšen

s. dr. Alenka Arko SL

Rus, Gruzijec in Grk. Večinoma so študirali vzhodno cerkveno pravo ali pa se posvečali bogoslužju v različnih vzhodnih obredih, to je bil zame seveda popolnoma nov svet, tudi dokaj nerazumljiv. Teologije je bilo takrat na Vzhodnem inštitutu bolj malo. Sama sem se posvetila Gregorju iz Nise. Magistrska naloga je bila posvečena kratkemu spisu Življenje svete Makrine, in sicer me je v njem zanimal Gregorjev odnos do zemlje. Avtor je bil pod precejšnjim vplivom novoplatonizma, ki je materialnemu svetu odrekal vrednost. Kljub temu pa je zanimivo, da je v biografiji sestre Makrine Gregor ocenil materijo v treh razsežnostih: kot izvor blagostanja, ki je njemu in bratom omogočil najboljšo izobrazbo tistega časa, kot priložnost za delo, ki ga je brat Bazilij Veliki imel za najbolj primerno za meniha, ker ne moti neprestane molitve, in seveda v kristološki perspektivi, v kateri krščanstvo nikoli ne more ne ovrednotiti materialnega, telesnega, saj se je Božji Sin učlovečil in vstal od mrtvih.

> **Leta 1999 ste zagovarjali doktorat na Teološki fakulteti Papeške univerze Gregoriana v Rimu. Kaj je bila tema doktorske disertacije?**

Tudi v disertaciji sem nadaljevala študij Gregorja iz Nise. Tema je bila metafora »notranji človek« in holistična antropologija. Gregor se je posebej ukvarjal z antropologijo. Brat Bazilij je napisal delo Hexameron (gr. hex – šest in hemera – dan) oz. razlago stvarjenja v šestih dneh, vendar ni nič rekel o stvarjenju človeka. Strokovnjaki se sprašujejo zakaj in ponujajo dva odgovora: bodisi da je umrl pre zgodaj in torej ni uspel, bodisi da si tega ni upal, ker je bil sam na splošno zelo pod vplivom Origenovega nauka, katerega antropologija je bila precej dualistična. V disertaciji ugotavljam, da tudi Gregor sprva ni enoznačno pozitivno ocenil telesnosti človeka, kasneje pa se je vedno bolj približeval holistični antropologiji, zato zanj »notranji človek« ni to, kar je zgolj duševno, psihološko – smo v času, ko se izoblikuje nauk o Svetem Duhu, ki je enega bistva z Očetom in Sinom, ki je torej Bog, zato očetje neradi govorijo o duhovni razsežnosti v člove-

Kateheza

ku – ampak je to ves človek, ki živi pod vodstvom Svetega Duha in tako dosega svoj smisel življenja in njegov cilj.

> V času študija v Rimu ste sodelovali tudi pri slovenski oddaji vatikanskega radia. Kakšno je bilo vaše delo?

Dobra tri leta, med 1992 in 1995, sem delala pri slovenski oddaji vatikanskega radia. Takrat še ni bilo spleta in mnogih tehničnih možnosti, kot jih poznamo danes. Ponavadi smo vsi delali vse – v glavnem povzemali papeževe govore, pripravljali novice o življenju Cerkve v Rimu in po svetu, pa tudi o dogajanju v Sloveniji, saj je bil takrat Radio Ognjišče še v nastajanju, oddaje pa smo seveda tudi snemali. Včasih se je na redakciji oglašil kakšen zanimiv gost iz Slovenije ali pa tudi iz izseljenstva in smo snemali intervjuje. Redko smo pripravljali kakšno tematsko oddajo. Spomnim se cikla o slovenski vernosti, ki je bil svojevrsten kamenček v mozaiku duhovne priprave na prvi obisk papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji. Slovenski študentje v Rimu, ki nas je bilo tedaj kar nekaj, pa smo vsake 14 dni pripravljali posebne mladinske oddaje.

Zame je bil to zelo lep čas, čeprav je bil včasih tudi naporen: dopoldne predavanja, popoldne delo na radiu. V tistem času sem spoznala veliko ljudi, posebej z evropskega Vzhoda. Redakcijo je na začetku vodil še pokojni p. Pavel Leskovec, ki je takrat tudi še predaval na Vzhodnem inštitutu. Ko sem prihajala na delo, so me na mizi po navadi čakala besedila, ki jih je bilo potrebno povzeti ali prevedsti. Takrat je bil papež Janez Pavel II. še zelo vitalen in je ogromno delal. Posebej intenzivno je bilo, kadar je bil na potovanjih. Ta so bila včasih kar dolga. Veliko govorov je imel in je bilo potrebno skrbno izbrati, kaj poudariti. Ker je znal veliko tujih jezikov, se pogosto ni držal vnaprej napisanih govorov, včasih je tudi spremenil predvideni program, tako nismo mogli veliko pripravljati vnaprej.

> Leta 1998 ste začeli s predavanji v Katoliškem semenišču v Sankt Peterburgu v Ruski federaciji. Kako je prišlo do tega sodelovanja?

V začetku 90-ih let preteklega stoletja so v Rusiji ponovno odprli katoliško semenišče. Pred revolucijo leta 1917 sta bili v Rusiji dve katoliški semenišči – eno v Saratovu, v Povolžju, kjer je živela močna skupina tako imenovanih povolških Nemcev, drugo pa v Sankt Peterburgu. Po revoluciji in po nastanku Sovjetske zveze sta bili na celotnem področju največje države na svetu le dve katoliški semenišči: v Rigi v Latviji in v Kaunasu v Litvi. Tam so študirali tudi redovniki. Pripovedujejo, da bogoslovci niso vedeli, kdo je iz katerega reda, le podobice, ki so včasih padle iz brevirja, so lahko to izdale, ker je bil

na njih npr. sv. Frančišek, sv. Ignacij Lojolski ali don Bosko. V ta semenišča je bilo mogoče vstopiti le na prošnjo posamezne župnijske skupnosti in s privoljenjem oblasti, ki ga ni bilo lahko dobiti, zato so mnogi študirali ilegalno, pod vodstvom kakšnega starejšega duhovnika in bili ilegalno tudi posvečeni.

V Rusiji so bile po revoluciji postopno ukinjene vse katoliške župnije, razen dveh: sv. Ludvika v Moskvi in Lurške Matere Božje v Sankt Peterburgu, ker sta veljali za francoski in si ju oblast iz diplomatskih razlogov ni upala zapreti. Včasih, redko, je ljudi obiskal kakšen duhovnik, ki je bil izpuščen iz zapora ali mu je uspelo priti v Sovjetsko zvezo. Sicer pa so iz Rusije ljudje potovali v Ukrajino, Belorusijo ali Baltske države, kjer je bilo duhovnikov več, zato da bi pristopili k zakramentom. To so bili resnično težki časi.

Ko so po perestrojki ponovno odprli semenišče, najprej v Moskvi, potem pa se je preselilo v stavbo, v kateri je bilo pred revolucijo v Sankt Peterburgu, je bilo potrebno zagotoviti vse, med drugim tudi profesorje, ki so vsaj nekoliko govorili rusko.

Sama sem ravno zaključevala doktorat, zato sem bila skupaj s s. Dino, na povabilo moskovskega nadškofa, mons. Tadeusza Kondrusiewicza, in prvega rektorja semenišča, don Bernarda Antoninija, poslana tako rekoč na pomoč. Kljub začetnim težavam z jezikom so nas tujce – duhovnike in redovnike, ki so tedaj prihajali v velikem številu, ljudje takoj s hvaležnostjo sprejeli. Tudi študentje so bili zelo potrpežljivi. Na začetku smo se z g. nadškofom dogovorili, da bomo tam, dokler ne bodo imeli svojih profesorjev, potem se je to zavleklo skoraj na četrto stoletje.

> Tam ste bili 10 let poleg predavanj odgovorni tudi za teološko revijo Folia petropolitana, za knjižni program založbe ter za organizacijo mednarodnih znanstvenih simpozijev. Kako je bilo takrat v Rusiji na področju teološke znanosti in literature?

Ker je semenišče z leti postalo filiala Papeške lateranske univerze v Rimu, je bilo potrebno poleg poučevanja poskrbeti tudi za znanstveno dejavnost inštituta. Tako smo ob 10. obletnici smrti že omenjenega prvega rektorja, takrat tudi že Božjega služabnika msgr. Bernarda Antoninija, pripravili prvi teološki simpozij, na katerem je tedaj predaval tudi nuncij v Ruski federaciji, msgr. Ivan Jurkovič. Potem smo s temi srečanji nadaljevali vsako leto. Dragoceno je bilo sodelovanje tujih strokovnjakov, pa tudi profesorjev s pravoslavnih teoloških fakultet in državnih univerz. Prispevke smo potem zbrali v revijo, ki smo jo poimenovali Folia petropolitana. Tako smo pridobili možnost za objavo razprav domačih profesorjev, pa tudi za izmenjavo s tujejezičnimi revijami in pridobivanje knjig, ki so nam jih tuje založbe poslale v recenzijo.

Ob blagoslovu knjižnice v semenišču

Kar zadeva teološko literaturo, pa so katoliki in pravoslavni veliki dolžniki bruseljske založbe Življenje z Bogom, ki je izdala Sveto pismo, tako imenovani sinodalni prevod iz 19. stol. in prevedla nekatera klasična teološka dela takih avtorjev, kot so npr. Romano Guardini, Henri de Lubac, Rudolf Schnackenburg, Josef Ratzinger, pa tudi dokumente drugega vatikanskega koncila, Slovar biblične teologije, knjige nekaterih zahodnih duhovnih avtorjev. Po perestrojki je v Rusiji nastalo nekaj založb, ki pa niso imele uspeha, saj je krog bralcev resnično majhen. Danes izdajajo prevode katoliških avtorjev predvsem pravoslavne založbe. V semenišču pa smo izdajali predvsem učbenike, duhovne knjige, ki so pomembne za vzgojo duhovnikov in nekatere dokumente Cerkve, predvsem dokumente različnih vatikanskih dikasterijev, ki so pomembni za študij.

> V Rusiji ste sodelovali tudi pri izobraževanju kandidatov za stalne diakone, katehete in pastoralne delavce v okviru Teološkega inštituta sv. Tomaža Akvinskega in katehetskega urada, pri stalni formaciji duhovnikov in redovnikov, ter kot odgovorna urednica in avtorica številnih člankov v katehetski reviji Raduga. Kako je vse to potekalo?

Ker je v Peterburgu katoliško semenišče, je precej razumljivo, da je tam tudi središče vzgoje in pobud na področju kateheze in izobraževanja tako stalnih diakonov kot tudi drugih pastoralnih sodelavcev. Novembra 2021 je študij zaključila prva skupina stalnih diakonov iz treh ruskih škofij in dva kandidata iz sosednje Moldavije. Vsi so poročeni moške in so resnično veliko vložili v svojo pripravo, saj so štiri leta prihajali v Peterburg dvakrat na leto po 14 dni s svojimi sredstvi in v času svojega letnega dopusta. V tem času so poleg izpitov imeli še vsak dan deset ur predavanj. Ta srečanja so bila zelo lepa, saj so vedno izhajali iz življenja – osebnega in življenja Cerkve, ki se v Rusiji od škofije do škofije razlikuje, lahko bi rekli tudi od župnije do župnije, saj je druga od druge lahko oddaljena tudi do 500 km. Veliko je odvisno od župnika, od kod prihaja. Vsi pa morajo biti prežeti z misijonskim ognjem, sicer tam ne moreš zdržati.

Teološki inštitut Tomaža Akvinskega za izobraževanje laikov je še pred semeniščem organiziral msgr. Antonini. Na začetku je bilo študentov veliko, tudi takih, ki so se pred kratkim spreobrnil in so želeli poglobiti svoje versko znanje, potem pa se je zgodil velik osip. Inštitut danes deluje še v Moskvi pod okriljem jezuitov in ponuja bolj specifične programe izpopolnjevanja, vzgojo katehetov pa so prevzeli katehetski uradi. Ker je Rusija ogromna

Po nedeljski sv. maši v hiši g. Aleksandra v Kazahstanu

Predavanje za sestre škofije sv. Klemenca v Saratovu

država in so razdalje prav tako ogromne, danes to izobraževanje poteka večinoma po spletu. Po eni strani je to dobra rešitev, po drugi pa je živ stik s študenti tudi velik plus, če je le mogoče, vsekakor pa na tak način dosežemo mnoge, ki sicer ne bi imeli možnosti izobraževanja.

Katehetska revija Raduga (po slovensko Mavrica) je nastala že na začetku novega tisočletja, in sicer na pobudo ekipe katehetskega urada v Sankt Peterburgu. Zamisel, ki se je ohranila vse do danes, je bila omogočiti s kratkimi prispevki, ki z različnih zornih kotov obravnavajo posamezne teme, dati na razpolago katehetom in laikom čtivo, ki bi razširilo njihovo obzorje. Jasno je, da so veliko večino prispevkov napisali profesorji semenišča, tudi mojih se je v teh letih nabralo več kot 30. Posebno pozornost smo vedno namenjali tudi grafičnemu oblikovanju, in sicer v prepričanju, da je podoba tista, ki posebej danes prva nagovori ali pa tudi odvrne bralca.

> Od leta 2007 ste predavali v Katoliškem semenišču za Srednjo Azijo Marija kraljica Cerkve v Karagandi v Kazahstanu. Kakšne naloge ste imeli tam?

Prva leta so v Sankt Peterburgu študirali tudi bogoslovci iz Kazahstana in Gruzije. Z nekaterimi ruskimi Nemci iz Karagande sem se posebej spoprijateljila. Ko so kasneje tudi tam odprli semenišče, so me povabili, da bi predavala tudi tam. Najpogosteje sem imela intenzivna predavanja – po dva ali tri tedne skupaj, vmes pa še kakšno predavanje ali duhovno obnovo za redovnike ali pa župljane.

Do prestrukturiranja je bilo v Karagandi in sploh v Kazahstanu veliko katolikov, večinoma potomcev Nemcev, Poljakov, Litovcev, tudi Ukrajincev, ki jih je Stalin dobesedno »vrgel« v stepto. Prvi so bili izgnanci iz 30-ih let prejšnjega stoletja, sledilo je še eno veliko izgnanstvo v 50. letih. Prve so pripeljali v

S prvoobhajanci v župnijski cerkvi Marije Vnebovzete v Sankt Peterburgu

živinskih vagonih jeseni in pustili brez prebivališč in hrane. Prvo zimo so prezimovali v zemljankah. Pripovedujejo, da so bili prvi grobovi gomile otrok. Upanje pa jim je dajala globoka vera, ki so jo ohranjali tudi, ko so bili brez duhovnikov. Blizu Karagande, 30 km stran, je bilo središče Karlaga (Karagandskega gulaga), kjer je življenje izgubilo na tisoče ljudi. Med za-

porniki tam je bil tudi pisatelj Aleksander Solženicin, pa duhovni oče Karla Woytyle, blaženi Władysław Bukowiński (1905–1974), ki je, potem ko je bil izpuščen, do smrti deloval med katoliki v Karagandi in grko-katoliški duhovnik, blaženi Aleksij Zarickij (1912–1963). V teku sta še dva procesa beatifikacije katolikov iz Karagande – škofa Alexandra Khira (1897–1983) in laikinje Gertrude Detzel (1904–1971).

Pripovedi o življenju teh ljudi so me globoko zaznamovale, pa tudi prijateljstva tam, kot tudi gorečnost posameznih duhovnikov, ki vztrajajo v župnijah z resnično majhnimi skupnostmi, zaradi vere, da ni pomembno število, ampak odrešenje prav slehernega.

> Kasneje ste predavali tudi na Teološkem inštitutu sv. Tomaža Akvinskega v Kijevu. Kakšno je duhovno zaledje sedaj tako hudo preskušane naroda?

V Kijev me je povabil pater dominikanec, ki je tedaj vodil inštitut in me je poznal še iz Sankt Peterburga. Dominikanci so inštitut ustanovili že v začetku 90. let prejšnjega stoletja in predstavlja možnost filozofskega in teološkega študija ob delu za laike, ki je med drugim zelo intenziven, saj potekajo predavanja po štiri ure na dan vsak večer od ponedeljka do petka. Zame so bila srečanja zelo zanimiva in tudi zelo živa, saj so bili med študenti zdravniki, učitelji, pravniki, psihologi, matematiki ipd., pri katerih je bilo vedno živo zanimanje za vprašanja, o katerih sem predavala. Med njimi je bila večina seveda katolikov, nekateri pa so bili tudi pravoslavni in protestanti. Gotovo je bila vera v Ukrajini bolj živa kot v Rusiji, posebej med katoliki na Vzhodu, ki se imajo za potomce Poljakov, vseeno pa se tudi tam med srednjo generacijo vidijo posledice sovjetskega obdobja, med mladimi pa je še bolj očitna sekularizacija in vsaj med nekaterimi žeja po duhovnosti, kot verjetno povsod.

> Vaše delovanje je zelo obsežno. Papež Frančišek vas je imenoval za članico Mednarodne teološke komisije pri Dikasteriju za nauk vere (2014). Nam lahko malo predstavite to delo?

Mednarodno teološko komisijo je ustanovil papež Pavel VI. leta 1969, torej takoj po drugem vatiškem koncilu, in sicer z namenom, da bi se nekako nadaljeval duh aktivnega iskanja na področju teologije, ki je bil tako živ na koncilu. Po statutu v komisijo papež imenuje vsakih pet let trideset teologov. Na začetku so bili to skoraj izključno teologi iz Evrope, sedaj pa so člani z vseh celin. Naloga komisije je pomagati svetemu očetu in dikasteriju za nauk vere raziskovati aktualna vprašanja, ki zadevajo vero in moralo. Včasih katero od tem za študij predlaga sam papež, včasih pa dikasterij ali pa sami člani komisije. V vsakem petletju se komisija razdeli na tri podkomisije. Sad tega iskanja je dokument, ki ga napiše posamezna podkomisija. Ker pa gre za besedilo celotne komisije, ga izglasujejo vsi člani komisije, končno, pred objavo, pa potrdi sveti oče.

Gre za delo, ki je res skupinsko. Uskladiti je potrebno različne mentalitete, teološke šole, poudarke, občutljivost na določene problematike posameznih članov, prisluhniti kritikam drugih strokovnjakov ipd. Skratka posebna izkušnja, ki pa človeka vedno znova obogati tako človeško kot tudi strokovno.

> Sodelovali ste pri nastajanju dokumenta »Sinodalnost v življenju in poslanstvu Cerkve«. O sinodalnosti se danes veliko govori. Za kaj gre? Kakšno vlogo imamo 'navadni' kristjani pri tem?

Verjetno je preobsežno, da bi lahko na kratko odgovorila. Sinodalnost je danes znamenje časa,

S kolegi iz MTK - november 2022

na katerega smo povabljeni odgovoriti prav vsi v Cerkvi. Je izraz občestvenosti ne le življenja Cerkve, ampak našega bivanja nasploh. Bog nas ni ustvaril kot posameznike, ki lahko živijo sami, zaprti vase. Razodetje nam govori od začetka Stare zaveze, da je Bog ustvaril človeštvo (Adam), skupnost in jo tekom zgodovine vedno znova zbira. To početje Boga v različnih časih različno imenujemo, namen pa je vedno isti, živeti kot ena družina Boga Očeta, v kateri je prostor za slehernega, kjer ima vsak enako dostojanstvo, seveda pa tudi odgovornost.

Sinodalnost je danes gotovo odgovor na individualizem, ki smo mu priča tudi v Cerkvi, hkrati pa spominjanje na to, da skupnost, občestvo, ki ga želi Bog, ni le občestvo vidne Cerkve, ampak je, kot pravi že koncil »Cerkev po svoji naravi misijonarska« (AG 2). Papež Frančišek svari pred tem, da bi se pretirano ukvarjali s seboj, da bi bili avtoreferenčni, ker tako ne rešimo ničesar, za svet, v katerega nas pošilja Gospod, pa nismo zanimivi.

Seveda stojijo danes pred Cerkvijo tudi številna konkretna in kočljiva vprašanja. V zvezi z njimi se

V Kareliji z g. Mihailom, bivšim študentom

mi zdi potrebno poudariti, da sinodalnost ni mehanizem, metoda, s katero bi jih lahko rešili. Sinodalnost je proces, ki predpostavlja določene pogoje na ravni posameznikov, ki se ga udeležujejo, da bi lahko skupaj prisluhnili, kaj Sveti Duh govori Cerкви. Med njimi je prvi pogoj osebno spreobrnjenje, zavezanost resnici, ki je Jezus Kristus. Če glavni dejavnik v sinodalnem procesu ni Bog, ampak interesi, pogledi nekaterih posameznikov ali skupin, ki želijo prevladati, ker so močni, glasni, ker imajo pozicije in podporo z vrha, ker znajo argumentirati svoja stališča bolj kot drugi, potem težko govorimo o sinodalnosti.

Edina resnična moč v sinodalnem procesu je moč in tudi oblast trpečega in poveljane Kristusa, ki danes deluje po Svetem Duhu. In vemo, da se Gospod vedno postavi na stran ubogih, trpečih, odrinjenih na rob, ne le v materialnem smislu, ampak tudi v duhovnem, da nikomur ne obrne hrbta.

Cerkev je v zadnjem času doživela velik upad zanimanja, tako zunaj kot znotraj. Mnogi, ki ponižno, odgovorno in zvesto vsak dan znova stopajo po poti za Kristusom, kot edinem možnem odgovoru življenja, tako laiki kot duhovniki in redovniki, se upravičeno sprašujejo, zakaj Cerkev daje še vedno toliko poudarka na zunanost, uspeh, prestiž, pozicije, zakaj še vedno štiti tiste, za katere bi bilo odrešitjsko, da bi se soočili sami s seboj in z Gospodom. Seveda, Cerkev ni naša, ampak Gospodova, ki bo ob koncu časov presijal vse z lučjo resnice in bodo postali očitni vsi nameni srca vsem. Resnična sinodalnost, če hočete, pa je poskus narediti našo pot, pot Cerkve do tistega dne bolj svetlo, bolj resnično-ljubno, solidarno, bolj pravično, skratka tako, da v njej lahko prepoznamo obrise Božjega kraljestva.

> Morda lahko našim bralcem na kratko in preprosto pojasnite nekatere teme teološke znanosti na področjih vašega poučevanja?

Predavam nekatere predmete dogmatične ali sistematične teologije, ki zadeva glavne teme razodetja o Bogu in o človeku, o stvarjenju, izvornem grehu, odrešenju in dopolnitvi naše zemeljske poti – eshatologiji, skratka kar dobršen del katekizma. Če je bil v preteklosti »norma« dogmatične teologije sholastični nauk, ki je tekom zgodovine doživel nekaj »predelav«, na žalost ne na boljše, se je po koncilu tehtnica prevesila v prid svetopisemsko in patristično zasnovane teologije. Zato je zelo pomembno, da pri razlaganju verskih resnic stalno spremljamo razvoj eksegeze in biblične teologije, pa tudi vedno bolj podrobne študije del cerkvenih očetov oz. škofov in teologov prvih stoletij, ki so

prvi razlagali razodetje in stali pred takimi težkimi vprašanji, kot so npr.: kako lahko rečemo, da so v enem Bogu trije, namreč Oče, Sin in Sveti Duh; in če so trije en Bog, v čem se razlikujejo med seboj; kako je Jezus Kristus lahko pravi Bog in pravi človek, kako sta povezana stvarjenje in odrešenje.

Seveda se vedno znova postavljajo tudi nova vprašanja, ki jih lahko označimo kot znamenja časa: npr. pogojenost teologije s sodobno filozofijo, kulturo, povezanost med teologijo in sodobno znanostjo ipd. Če je sprva teologija odločno zavrnila teorijo evolucije, seveda danes ne more več misliti tako. Danes je očitno, kako se nekatere vrste razvijajo in druge izumirajo. Dognanja sodobne fizike, pa tudi drugih ved, zelo spreminjajo naše pojmovanje sveta in pri tem ne zanikajo Boga, ampak nasprotno, kažejo, kako velika je njegova modrost in ljubezen do sveta, v katerem ima človek posebno mesto, saj Bog želi, da bi se človek svobodno odločil biti njegov sin, hči.

S temi in podobnimi vprašanji se ukvarjam tudi sama. Seveda sem nekako še vedno »zavezana« cerkvenim očetom. To področje mi je tudi zaradi mojega študija najbližje in skozi prizmo njihovega nauka želim gledati na vse, kar delam. Vedno se mi je zdelo zelo pomembno dejstvo, da so živeli v določeni meri v takem okolju kot mi danes. Seveda ne v popolnoma istovetnem, vendar so se tudi oni morali soočiti s sekularno miselnostjo in kulturo, ki je bila sicer religiozna, vendar politeistična, kjer je vladal močan relativizem. Danes imamo sicer izoblikovano teološko terminologijo, oni so jo morali še izdelati, da bi mogli razlagati razodetje, vendar tudi mi danes stojimo pred izzivom, kako razložiti osnovne verske resnice, da to ne bi bile prazne besede, ampak da bi nagovorile ljudi, da bi začutili, da je to pomembno za njihovo življenje. Prepričana sem namreč, da danes pod nekaterimi pojmi, ki se nam zdijo zelo očitni, ljudje razumejo zelo različne stvari. Kaj pomeni vera, milost, greh, odrešenje ipd.? Veliko dela nas čaka na tem področju, ker ljudje danes niso več zadovoljni z odgovori, ki so shematični in daleč od njihovega življenja.

Seveda, študentom teologije je potrebno dogmatiko predavati tako, kot to predpisuje Cerkev, in sicer najprej osvetliti biblične osnove predmeta, potem zgodovino nauka skozi stoletja in potem, kaj danes teologija pravi o posameznih vprašanjih. Sama predavam Skrivnost troedinega Boga, Nauk o Svetem Duhu, Teološko antropologijo in eshatologijo prav v takem ključu.

> Raziskujete pa tudi še na drugih področjih teologije. Kako razvijate svoje neprestano izpopolnjevanje?

Profesorsko delo je povezano tudi z neprestanim raziskovanjem, zato se je tako za sama predavanja kot tudi pri pisanju razprav seveda potrebno neprestano soočiti z

novimi temami ali njihovo interpretacijo. Danes res stojimo pred nepojmljivo veliko količino informacij in publikacij. Zdi se mi, da je prava modrost, da znaš izbrati tiste avtorje, ki niso banalni, ki se resno ukvarjajo z znanstvenim delom in ki ne zanikajo izročila. V dogmatiki je zelo pomembno zavedanje, da se dogme ne morejo spremeniti, ker izvirajo iz razodetja, to pa ne pomeni, da jih ni mogoče in celo nujno vedno znova interpretirati. In prav interpretacija ali poglobljanje razumevanja dogme je delo teologa. Ne razširjanje kakšnih novotarij, ki so na meji pravoverja ali pa celo preko meje, torej heretična, ampak poglobljanje razumevanja, ki ima samo en namen: narediti razodetje bolj razumljivo, bolj dostopno, bolj prepričljivo v smislu, da so vse dogme »zaradi nas in zaradi našega odrešenja«, da razlaga Božji načrt odrešenja in njegovo uresničevanje.

Omeniti velja tudi, da gre teologija vedno korak pred učiteljstvom. V cerkvenih dokumentih po navadi najdemo že ustaljen nauk, ki ga je razvila teologija. Ko smo se člani Mednarodne teološke komisije novembra lani srečali s papežem, nas je prosil prav to, torej naj utiramo nove poti razumevanja nauka Cerkve, ker na tak način teologija opravlja svoje poslanstvo v Cerкви.

> Vojna v Ukrajini je zaznamovala tudi vaše delovanje v Cerкви na Vzhodu. Kakšne so možnosti za vaše delo danes?

Sama po sebi vrnitev v Slovenijo ni bila povezana z vojno v Ukrajini, ampak z razmerami v Cerкви v Rusiji, zato možnosti za nadaljevanje dela tam ni. Poleg tega sem prevzela novo poslanstvo v Sloveniji, tako da sem omejena tudi časovno. Jasno je, da v Kijevu ne morem več predavati, ker so tam prešli na ukrajinski jezik, sama pa sem predavala v ruščini, v Karagandi pa še poučujem, in sicer trenutno preko zooma, upam pa, da bo še možnost tudi v živo srečati študente in profesorje tam.

> Predavate na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Kakšne naloge imate?

Predavanja na Teološki fakulteti so sama po sebi dovolj velik zalogaj, skupaj z vsem, kar predpostavlja profesura. Zame so bili nekateri predmeti novi in ker so obsežni in je bilo dela s pripravo predavanj veliko. Ob tem pa je potrebno še kaj napisati, pripraviti kakšno predavanje, veliko trenutno delam tudi za novi dokument Mednarodne teološke komisije o teologiji stvarjenja in skrbi za stvarstvo. Vsekakor bi želela, kolikor mi bodo moči dopuščale, prispevati k izobraževanju bodočih duhovnikov, pa tudi laikov v Sloveniji.

S papežem Franciškom v Hiši sv. Marte

Šivilja

1. Kaj je na sliki?

			
GLIA	NECUKAS	KARŠJE	LAGBO
			
IJSVILŠKI MRETE	BIKAUC	ALNŠIVI ROSTJ	M GUB

2. Poveži besede z ustreznimi opisi.

- a) obleči 1. s škarjami krajšati, rezati
- b) pomeriti 2. nadeti si na telo oblačila, modne dodatke
- c) šivati 3. na noge si dati čevlje
- d) striči 4. ugotoviti, ali je oblačilo ali obutev ustrezne velikosti
- e) obuti 5. z uporabo šivanke in niti združevati dele blaga

3. Poišči nasprotje. Izbiraj med besedami.

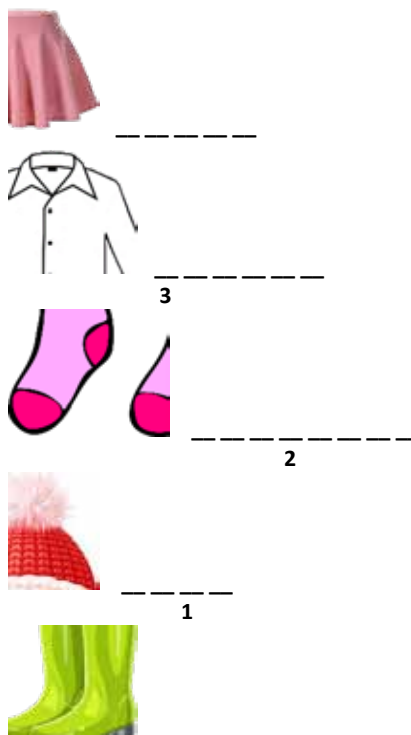
kratek ozek	zašit zlikan sezut	premajhen črn poceni	star slečen temen	eleganten
strgan – zašit		drag -		
zmečkan -		bel -		
dolg -		širok -		
prevelik -		nov -		
svetel -		oblečen -		
obut -		športen -		

4. Sestavite povedi v velelniku.

- a) prišiti – gumb – na – hlače → Prišij gumb na hlače.
- b) sešiti – nova – obleka →
- c) zlikati – srajca →
- č) pomeriti – črn – majica →
- d) obuti – copati →
- e) sezuti – čevlji →

5. Deli katerih oblačil so na sliki?

Napiši.

Označene črke ti povejo ime modnega dodatka:

1 2 3

6. Ali poznaš besede?

Kako se imenuje mesto, kjer so sešiti deli združeni?

- a) šiv
- b) zanka
- c) luknja

Kako se imenuje vzorec, model za obliko obleke ali obutve?

- a) kroj
- b) maneken
- c) model

Kako se imenuje priprava za zapenjanje česa, sestavljena iz dveh trakov z zobci ob notranjem robu, ki se s potegom odpira ali zapira?

- a) vezalka
- b) zadrga
- c) sukanec

Kako se imenuje majhni vreči podoben del na oblačilu za spravljanje manjših predmetov?

- a) rokav
- b) gumb
- c) žep

Kako se imenuje prireditev, na kateri kažejo manekeni modele oblačil?

- a) modna revija
- b) semenj
- c) razprodaja

7. Kako se nadaljuje pogovor?

Obleka še ne naredi ...

- a) šivilje.
- b) človeka.
- c) doma.

Vsak sam ve, kje ga čevelj ...

- a) tišči.
- b) boli.
- c) žuli.

REŠITVE:

1. šivanke, sukanec, škarje, blago, šiviljski meter, bucika, šivalni stroj, gumb
2. a2, b4, c5, d1, e3
3. strgan – zašit, zmečkan – zlikan, dolg – kratek, prevelik – premajhen, svetel – temen, obut – sezut, drag – poceni, bel – črn, širok – ozek, nov – star, oblečen – slečen, športen – eleganten
4. b) Sešij novo obleko. / c) Zlikaj srajco. / č) Pomeri črno majico. / d) Obuj copate. / e) Sezuj čevlje.
5. krilo, srajca, nogavice, kapa, škornji → PAS
6. a, a, b, c, a
7. b, c

Igra za učenje jezika: VSTANI, ČE IMAŠ

Učenci sedijo v krogu vsak na svojem stolu, učitelj pa stoji na sredini. Igro začne s stavkom »Vstani, če imaš ...« in nadaljuje z lastnostjo, ki je skupna vsaj nekaj učencem, npr. »ki imajo oblečen bel pullover«. Vsi učenci, ki imajo bel pullover, morajo vstati in zamenjati stol. Učitelj se medtem usede, tako da na sredini ostane nekdo drug, ki nadaljuje igro ...

Premisleki

Zdravnica Ksenija Mahkovic Hergouth v Delu o evtanaziji, ki jo hoče uzakoniti vladna koalicija

Predlagatelji postavljajo v center potrebe po evtanaziji trpljenje ali zgolj obet trpljenja zaradi (nevzdržnih) bolečin. Trpljenje je zelo subjektivna stvar in prav gotovo ne korenini samo v bolečini. Je pogosto duševne, psihične, socialne narave. Bolečina je, če sploh, le del trpljenja.

Skozi dolgoletno delo v protibolečinski ambulanti onkološke ustanove s subspecialistično obravnavo bolečine sem se srečevala z množico najbolj bolečinsko prizadetih bolnikov. Nekaterim je bilo res težko pomagati, večini pa solidno, in razvoj stroke, novih zdravil, timski pristop k bolniku so v zadnjih 25 letih naše uspehe izrazito izboljšali, prav tako več znanja osebnih in drugih zdravnikov na tem področju. Izboljšala se je splošna dostopnost ter kakovost lajšanja bolečin. Moja izkušnja (z onkološkimi bolniki) je tako precej nasprotna – neozdravljivi bolniki si želijo čim dlje živeti, a s čim manj težkimi simptomi, kar je naša naloga in cilj.

Psiha bolnikov in njihova pričakovanja se v bolezni precej spremenijo in jih zdravi ljudje iz svoje perspektive vrednosti in kakovosti življenja morda težko razumemo; bolniki so hvaležni za učinkovito pomoč, predvsem pa so skupaj s svojci hvaležni, če imajo do konca primerno in empatično oskrbo, kar je dejansko naloga države (paliativna medicina). Po moji izkušnji smo kot narod nagnjeni k upanju do zadnjega in k oklepanju življenja, pa naj je to s perspektive zdravih še tako ubogo. Še več, mnogi bolniki in njihovi svojci si želijo ali celo zahtevajo bolj ali manj brezupno dodatno zdravljenje, ki prinaša nove težave in tudi trpljenje. To pogosto vidim kot potrebo po malo več časa za soočenje in sprejetje bližajoče se smrti in jo razumem. Zato se mi zdi zelo neverjetno, da bi se bolnik odločil za končanje življenja primarno

zaradi grozečih, pa tudi ne v fazi hudih bolečin. Vsekakor v svoji dolgoletni praksi takega bolnika nisem srečala. Prav tako ne bolnikov, ki bi vnaprej pisno izrazili voljo (kar zakoni že zdaj omogočajo), da zavračajo določene agresivne oblike zdravljenja, ki so proti koncu onkološke bolezni in življenja bolj verjetne, a z zanemarljivo možnostjo uspeha in podaljšanja življenja (npr. zdravljenje na intenzivnem oddelku, ki je s svojimi postopki samo po sebi kljub medicinskemu blaženju trpljenje oz. »mučenje«, seveda z namenom uspešnega zdravljenja). Taka volja bi zdravnikom in vsemu medicinskemu osebju pogosto lajšala dileme in izčrpavanje vsakršnih virov.

Prometni strokovnjak Gregor Ficko na Siolu o vse bolj neustrezni cestni infrastrukturi v Sloveniji

Porast cestnega prometa je torej velikanski. Vedeti moramo, da skozi Slovenijo potekata V. in X. evropski cestni koridor, zato ta promet ni izključno slovenskega izvora, temveč je tudi mednarodni. Promet, ki poteka z vzhoda proti zahodu in obratno ter s severa na jug in obratno. Promet težkih tovornih vozil je praktično konstanten in danes poteka v večkilometrskih konvojih.

Pogosto slišimo predloge, da bi težke tovornjake preusmerili na železnico, a to žal ne gre. Preprost matematični izračun nam pokaže, da če bi vse tovornjake, ki danes vozijo na slovenskih avtocestah, postavili v vrsto, bi dobili 140-, 150-kilometrski konvoj vsak dan. Ni države na svetu, ki bi lahko tak promet spravila na vlak, in tega tudi ne počnejo. Vedeti moramo še, da 80 odstotkov vsega prometa predstavlja cestni promet, maksimalno 20-odstotni delež pa nosi javni potniški promet. Pri nas in v tujini. Kje imamo težave? Čeprav so se ti indici spremljali in se je nanje opozarjalo, se za širitev prometne infrastrukture in graditev dodatnih pasov, tudi za posodobitev infrastrukture za javni potniški promet – sodobne in hitre železniške povezave

– v zadnjih desetih, petnajstih letih ni naredilo ničesar. /.../

Ne vem, kaj bo država storila glede konkretnih rekonstrukcij avtocestnega omrežja, na način, kot so to na primer naredili v okolici Dunaja, Gradca in Celovca. Dunaj je sicer milijonsko mesto, Gradec in Celovec pa sta povsem primerljiva z Ljubljano, tudi Benetke in Trst. Tam se boste mimo mest vozili po šestpasovnici, saj so pred desetletjem zaznali povečano kapaciteto vozil in se ustrezno odzvali s širitvijo. Danes tam nekih večjih prometnih zagat nimajo.

Drži, da so gneče povsod, a ločiti je treba gnečo in potovalni čas. Jasno je, da je v okolici Benetk in Gradca v času prometnih konic tudi gneča. Vendar je potovalni čas tam za polovico krajši, ker se promet hitreje razporedi. Ločiti moramo strokovne pojme. /.../

Filozof in teolog dr. Janez Juhant v Podlesju, na mestu povojnega uničevalnega taborišča za ženske

Žene, ujetnice Podlesja, Škofje Loke, Rajhenburga in drugih uničevalnih taborišč so to izkusile na svojem lastnem telesu. Totalitarni oblastniki so jih zvestno in grobo izpostavili nečloveškemu brezosebneemu trpinčenju, lakoti, mrazu, vročini, kar Zygmund Bauman označuje kot »izgubo vsake spodobnosti«. Brezvestni in nasilni tirani izgubljajo občutek za človekost, se »povampirijo« in delajo nečloveško. /.../

Žena podpira tri vogale pri hiši in na ženi dom stoji, pravi ljudska modrost. Zato ste žene temelj družbe in njenega preživetja, ker nam nudite nova življenja in omogočate preživetje. S svojo odločnostjo nas spodbujate k srčnosti, da bi človekost kljubovala zapeljivim sirenam potrošništva in pozunanjenosti, kar širijo politični in drugi prišepetovalci. Kot ljudje, državljani in verniki smo dolžni kljubovati, se povezovati in ohranjati izročilo prednikov, ki so umirali zanj, bodočim rodovom.

NOVICE

POMOČ PRIZADETIM V POPLAVAH.

Prebivalci s poplavljenih območij, ki so Karitas ali Rdeči križ zaprosili za

Vir: Splet

prvo humanitarno pomoč, so denarne zneske v višini od 500 do največ 3000 evrov prejeli v sredini septembra. Skupaj gre za 10 milijonov evrov, ki jih je za pomoč prizadetim v poplavih namenila vlada. Številna gospodinjstva so utrpela tako hudo škodo, da bodo v prihodnjih tednih in mesecih potrebovala še veliko pomoči. Za pravično in učinkovito delitev te pomoči pa je ključno usklajeno delovanje vladnih in človekoljubnih organizacij. Solidarnost Slovencev po avgustovskih poplavih je bila

res izjemna, poudarja generalni tajnik Slovenske Karitas Peter Tomažič.

Najhuje prizadeta gospodinjstva – približno 500 jih je ostalo brez vsega – bodo pomoč potrebovala daljše časovno obdobje. V prihodnje bodo po oceni Tomažiča največ podpore potrebovali socialno najšibkejši, družine z otroki in starejši.

PORAST NEZAKONITIH PREHODOV. Notranji minister Boštjan Poklukar je hrvaškega kolega Davorja Božinovića opozoril na veliko nezakonitih prehodov na slovensko-hrvaški meji. Slovenska policija, ki je v prvih sedmih mesecih letos obravnavala 26.871 nezakonitih prehodov državne meje, je že dodatno okrepila nadzor. Poklukar je predlagal, da to stori tudi Hrvaška.

SPREMEMBE ZAKONA O VERSKI SVOBODI. Odbor Državnega zbora za kulturo je potrdil predlog sprememb Zakona o verski svobodi. Glavna sprememba se nanaša na plačilo prispevkov verskih službenec. Ukinja se uredba o 100-odstotnem kritju

prispevkov s strani države. Delež bo sedaj 60-odstoten. Verske skupnosti predlogu nasprotujejo in vladi očitajo pomanjkanje dialoga z njimi.

PRENAGLJENI UKREPI. Fiskalni svet v mesečnem poročilu opozarja, da so do sedaj sprejeti ukrepi iskanja sredstev za poplavno obnovo prenapljeni in da bi morala država pri načrtovanju sanacije iskati rezerve v odhodkih. Po prvi oceni je imel namreč državni proračun v prvih osmih mesecih 735 milijonov evrov primanjkljaja. Po oceni Fiskalnega sveta bi bilo pred takšnimi odločitvami smiselno počakati na pripravo proračunov za prihodnji dve leti, v katerih bi se lahko s preoblikovanjem prioritet iskalo rezerve pri načrtovanih odhodkih.

NAPAČNO IZRAČUNAN BDP. V strokovnih krogih je buren in kritičen odziv doživela novica, da je bil BDP za lansko leto napačno izračunan. Lani smo vsi skupaj ustvarili 57,04 milijarde evrov, kar je potem, ko upoštevamo inflacijo, 2,5 %. Hkrati smo lani beležili tudi najvišjo zaposlenost v zgodovini

Opustošena Slovenija

Stane GRANDA

Če Slovenija ne bi bila del evropske skupnosti, bi se verjetno spogledovala z velikim pomanjkanjem. Pred sto leti bi v njej zavlada lakota. To se ne bo zgodilo, ker je v njej manj kot 5 % kmetov, ki jih ne smemo zamenjevati s prebivalci podeželja. Ti so dejansko meščani, ki živijo zunaj mesta.

Letošnje leto se je začelo s spomladanskimi pozebami. Slaba letina česenj je napovedala tudi slabo vinsko letino. Skoraj ni predela, ki ga ne bi prizadela naravna nesreča. Viharji so podrli ogromno gozdnega drevja, neurja so opustošila polja. Tudi tam, kjer naravnih nesreč ni bilo, se ravno ne hvalijo z letino ne po kakovosti ne po količini. Le travinje je dobro uspevalo, če ga niso uničile povodnji. Najhuje je bilo prve dni avgusta, ko so bili prizadeti širše področje Kamnika, Savinjska dolina in Koroška. Okoli 500 družin je ohranilo samo življenje. Mnogi se nimajo kam vrniti. Naravna nesreča v Sloveniji ima mednarodne gospodarske dimenzije. Volkswagen in Škoda sta morala omejiti proizvodnjo, ker je v Sloveniji otežena proizvodnja nekaterih nujnih sestavnih delov. Naša država je resnično del Evrope. To se je izkazalo tudi ob izjemni tuji pomoči v prvih dneh nesreče. Seveda si nihče ne domišlja, da bodo posledice lahko odstranili v bližnji prihodnosti. Trajalo bo leta, če ne celo desetletja. Ponekod ne bo nikoli več tako, kot je bilo poprej.

Nesreča je razkrila tudi velike posledice človeške nemarnosti v preteklosti. Zidali so, kjer nikoli ne bi smeli, zlasti na stalnih poplavnih področjih.

”

Naša država jer resnično del Evrope. To se je izkazalo tudi ob izjemni tuji pomoči v prvih dneh nesreče.

Niso skrbeli za hudournike. Rečna korita so bila slabo vzdrževana. Ponekod so odlagali strupene industrijske odpadke, ki jih je odkrila in odplavila povodenj. Sedaj imajo z njimi težave, ki jih niso krivi, predvsem pa jih niso vajeni. Težko breme so zemeljski plazovi. Veliko škode je zaradi nezgrajenih suhih vodnih zadrževalnikov. Zanimivo je, da se nekateri temu upirajo že mesec dni po nesreči. Zahtevajo nove načrte, sodelovanje tujih strokovnjakov, predvsem pa njihovo »sonaravno in ekološko« urejanje. Samo dokaz, da blebetajo, kar slišijo v javnih

občilih. Posledice prav tega so namreč doživeli.

Ljudje so se izjemno izkazali v medsebojni pomoči. Zelo se je angažirala vlada, ki se s tem zelo hvali. Ne zaveda se, da je skrb za državljane njena temeljna dolžnost. Kot bi se nekdo hvalil, ker ne krade. V politiki je žal vse dovoljeno. Seveda ji bo to prišlo zelo prav. Nesrečnica je ob nastopu mandata napovedala, da bo reformirala skoraj vse, najprej pa zdravstvo. Njeni voditelji se sploh niso zavedali, kaj govorijo. Samo za pripravo in oblikovanje ukrepov so potrebna leta študij vrhunskih strokovnjakov. Poleg njih morajo biti vladajoči tudi vrhunski politiki, ljudje, ki vse podredijo javnemu dobremu. Žal teh skoraj ni. Prevladujejo levičarji. Ni problem, ker so tako politično orientirani, ampak ker so to postali zaradi svoje nesposobnosti in neznanja. Življenje poznajo samo iz ideoloških pamfletov. Česar v njih ni, ne obstaja. Zaradi števila in obsega naravnih nesreč je zastoj vseh reform razumljiv in opravičljiv. Tudi opoziciji so bolj ali manj zavezale jezik. Kritika slabega dela bi bila namreč takoj označena kot nasprotovanje reševanja življenjskih težav državljanov. Roko na srce. Tudi ona bo imela od tega korist. Državljeni že postajajo nezadovoljni, ker vladajoči več govorijo, kot delajo, predvsem pa jih skrbi zbiranje potrebnega denarja. Še poprej, ko je znana vrednost škode. To opravičuje sume, da ga bodo nenamensko porabili. Izkušnje tovrstnih ravnanj iz preteklosti so dobro znane. Sume potrjuje dejstvo, da vlada tistim silam, gre za potomce starih partijskih elit, ki so jo postavile na oblast, denarne pomoči ne zmanjšuje.

Gospodarske posledice leta 2023 bodo dolgotrajne. Glede političnih je veliko vprašanje. Ideološke strasti še vedno obvladujejo življenje. Na čelo se jim postavljata televizija in radio, ki ne izpuščata priložnosti, da ne slavita domačih in tujih množičnih morilcev, kot je bil na primer Kubanec Che Guevara. Njegov spremljevalec ob obiskih v nekdanji Jugoslaviji mi je pripovedoval, da ga o naši državi ni zanimalo nič drugega kot to, kako je komunistična revolucija pobijala svoje nasprotnike. Tudi tako je opustošena Slovenija.

samostojne Slovenije, pa tudi najvišjo inflacijo zadnjih desetletij. Tako je gospodarska rast dejansko pol nižja od ocene pristojnega organa. SURS je še februarja za lani ocenil 5,4 % gospodarsko rast. Napovedi za letos so nižje. Strokovnjaki svarijo, da bo napačni izračun vplival na ugled države in gospodarsko sodelovanje s tujino.

ZLATNIK POEZIJE TOKRAT V REZIJO.

Rezijanski pesniki, pisateljici in kulturni ambasadorki Silvani Paletti so v torek, 29. avgusta, na prireditvi 27. Veronikine nagrade v celjskem Narodnem domu vročili zlatnik poezije za življenjski opus ter za ustvarjalno žlahtnjenje slovenskega jezika. Veronikino nagrado za najboljšo pesniško zbirko leta pa sta prejeli pesnici Miriam Drev za zbirko Zdravljenje prednikov in Iva Jevtič za zbirko Milost.

Vir: Splet

NEZADOVOLJNI UPOKOJENCI. V začetku septembra je v Ljubljani potekal že 7. protestni shod upokojujencev. Ob slovenskih zastavah je bilo med zbranimi na shodu tudi tokrat videti transparente, s katerimi so upokojujenci izražali svoje nezadovoljstvo z vladajočo politiko, vlado Roberta Goloba in zahteve po višjih pokojninah. Tokratni shod je imel zaradi nedavnih poplav humanitarni poudarek. Zbirali so sredstva za pomoč upokojujencem, prizadetim v poplavah. Tokratnega shoda RTV Slovenija ni prenašala, kar je naletelo na burne reakcije.

58. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA. Prvi konec tedna v septembru so v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu potekali tradicionalni, že 58. Študijski dnevi Draga. Letos so bile v središču pozornosti zlasti tehnološke, gospodarske in druge inovacije. Kot so poudarili prireditelji, Društvo slovenskih izobražencev, niso vse inovacije dobre. Niti ni vse, kar je na videz napredno, res tudi takšno.

Predavanj, okroglih miz in diskusij se je udeleževalo od 50 do okoli 200 udeležencev. Vsaj ene od razprav so se udeležili številni ugledni gostje, med njimi predsednik Društva slovenskih izobražencev Martin Breclj, senatorka Tatjana Rojc, deželni svetnik Mark Bezani, predsednica Slovenske kulturno-gospodarske zveze Ksenja Dobrina, predsednik prve slovenske demokratične vlade Lojze Peterle, član vlade Igor Omerza, predsednik Narodnega sveta Koroških Slovencev Zdravko Inzko, predsednik sveta slovenskih organizacij Valter Bandelj, nekdanji veleposlanik Tomaž Kunstelj ter novinar Jože Možina.

ŠPORT

KOŠARKA. Na svetovnem prvenstvu v košarki je slovenska reprezentanca po porazih z Nemčijo, Kanado in Litvo le popravila vtis. Na tekmi za sedmo mesto je z zmago nad Italijani z 89 : 85 izenačila najboljši dosežek Slovenije na svetovnih prvenstvih.

KOLESARSTVO. Na 78. Dirki po Španiji je zloglasni Angliru prinesel odprt troboj znotraj ekipe Jumbo Visma za skupno zmago. 17. etapo je osvojil Primož Roglič, Jonas Vingegaard je bil drugi, Sepp Kuss pa je za nekaj sekund ubranil rdečo majico vodilnega.

NOGOMET. Nekdanji slovenski reprezentančni nogometni vratar Samir Handanović je končal kariero, poročajo italijanski mediji. Dolgoletni vratar Interja naj bi sicer ostal v Milanu, kjer naj bi poslej opravljal vlogo svetovalca za vratarja.

Samir Handanović, Vir: splet

ODBOJKA. Slovenska odbojarska reprezentanca je v polfinalu evropskega prvenstva v Rimu z 1 : 3 (-23, 21, 20, 21) izgubila s prvo reprezentanco na svetovni lestvici Poljsko. Poraz ima dodaten grenak priokus, saj se je sredi tretjega niza poškodoval prvi organizator igre Gregor Ropret in predčasno končal srečanje. Slovenci smo tako ostali brez močno zelenega tretjega zaporednega finala in boja za premierno zlato odličje.

Slovenski dom v Carapachayu

Carapachay (*karapačáj*) je kraj v severnem delu Velikega Buenos Airesa. V njegovi okolici se je naselilo precej slovenskih izseljencev. Sprva so se dobivali v kateri od župnij, kjer sta pastirovala slovenska duhovnika, težje pa je bilo dobiti prostor za šolo, za prireditve in družabnost. Tako so leta 1960 stopili skupaj in kupili parcelo, kjer bi imeli dom. Naslednje leto so dokupili še sosednjo parcelo, življenje v domu pa je steklo takoj, ko so bili novi prostori pod streho.

Slovenski dom v Carapachayu spada med »manjše« domove, bodisi po številu družin, ki spadajo v njegovo območje, bodisi po površini. Vendar je njegov doprinos k ohranjanju slo-

venskega jezika in zavesti na enaki ravni kot v drugih »velikih« domovih. Tako kot v drugih je prizadevanje njegovih članov zavzeto in polno ljubezni.

Vsa leta je bila v domu redna nedeljska sv. maša. V njem ima prostore šola Josipa Jurčiča; dolga leta je prepeval mladinski zbor Mladina z dirigentom Aleksandrom Pircem. Gledališka družina se je lotila tako svetovnih kot slovenskih dramskih del. Plesno folkloro goji skupina Maribor, ki je tudi že gostovala po Sloveniji. Mladi so se združevali v lokalnem fantovskem odseku in dekliškem krožku. Tudi skupine skavtov in skavtinj so bile dolga leta aktivne in se najdlje obdržale med Slovenci.

Najljubša družabna panoga je bilo balinanje, v kateri so se velikokrat pomerili s kolegi iz Slovenskega doma v San Martinu.

Če bi morali omeniti neko posebnost, je ta, da je imel v njem dr. Milan Komar med šolskim letom enkrat na mesec predavanje za mladino. In to kar nepretrgoma, leto za letom, kaki dve desetletji! Pa ne samo za domače mlade: prihajali so tudi iz drugih okrajev in navdušeno poslušali besede uglednega slovenskega filozofa.

V fotoarhivu Rafaelove družbe so posnetki s 13. obletnice doma, ki je bila 20. maja 1973.

Takratno pročelje Slovenskega doma v Carapachayu

Pred vsako uradno prireditvijo se ob petju himn dvigne argentinska in slovenska zastava.

Sveto mašo daruje Matija Borštinar, ki je dolga leta skrbel za to, da so v domu imeli redno nedeljsko mašo.

Verniki prinašajo darove na oltar.

V slovenski skupnosti je bilo znano, da v domu pripravljajo okusno jedačo.

Deklice nastopajo z rajalno vajo.

Aleksander Pirc je veliko let vodil mladinski zbor Mladina.

Pred oder so se postavili tudi otroci šole Josipa Jurčiča.

ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI

► Mojca Polona VAUPOTIČ

Mednarodne šole konservatorstva in interpretacije

Če želimo ohraniti vsaj delček naše, slovenske umetnosti iz preteklosti, ki je žal marsikje povsem v razsulu, brez dvoma potrebujemo strokovnjake, ki nam v takšnih okoliščinah lahko pomagajo na najboljši način, ki ga obvladajo. Zaupajmo ljudem, po stroki konservatorjem in restavratorjem, ki ob številnih in bogatih izobraževanjih dosegajo tisto najboljšo, kar zmorejo.

Eno izmed takšnih poučnih srečanj je bila »Mednarodna šola interpretacije« (International Summer School on Conservation and Interpretation 2023), ki je potekala letos z dolgoročnim končnim ciljem vzpostavitve razpršenega muzeja o srednjeveških stenskih poslikavah v cerkvah na Gradišču, v Famljah in Naklem v občini Divača. Šlo je namreč za zaključek triletno mednarodne šole konserviranja-restavriranja stenskih poslikav z naslovom »Summer school Gradišče pri Divači (Slovenia), Church of St. Helen: Conservation-restoration of wall paintings« (Poletna šola Gradišče pri Divači (Slovenija), Cerkev sv. Helene: Konservatorstvo-restavriranje stenskih poslikav).

Po zaključenem šolanju so bile prezentirane umetnine v obdobju druženja in bogatih strokovnih predavanj uglednih strokovnjakov z restavratorskega področja. S tem smo na Slovenskem pridobili edini tovrstni specializirani muzej. V okviru UNESCO-katedre za interpretacijo in izobraževanje za spodbujanje celostnih pristopov k dediščini so v mesecu avgustu v PŠJ sodelovali študenti iz Črne gore, Švice, Hrvaške in Slovenije. Cilj poletne šole je bila izdelava in izvedba konservatorskega načrta za ohranitev notranjih stenskih poslikav po izvedenih konservatorskih posegih na zunanosti objektov. Tako je občina Divača v mesecu septembru organizirala slavnostni dogodek, ki je potekal pri cerkvi sv. Helene na Gradišču pri Divači. Pod strokovnim vodstvom so se študentje po intenzivnem seznanjanju z vsebinami njihovega dela in pomenom območja v Promocijsko-kongresnem centru Pr'Nanetovh posvečali intenzivni pripravi na terensko delo. Svoje izsledke, ki bodo podlaga za nadaljnje snovanje razpršenega muzeja fresk, so predstavili v soboto, 2. septembra 2023, na Gradišču, skupaj s študenti restavratorstva, ki letos zaključujejo triletno poletno šolo na temo restavriranja tamkajšnjih fresk.

Strokovni napotki

Restavriranje

Stenske poslikave v cerkvi sv. Helene so namreč ob prvem vizualnem pregledu kazale glavne znake razpadajočih se pojavov, kot so prašenje, odrgnine in odpadanje slikovnih površin. Nekateri prostori cerkve imajo ločene dele med poslikanimi ometi in nosilci, zlasti v spodnjem delu severne stene, ob vhodu pa so vidne velike izgube upodobljenih ciklov fresk in enako v zgornjem delu severne stene. V segmentih ob oknih v južni in zahodni steni so bile zapolnjene in ometane že v prejšnjih restavratorskih posegih. Ob vsem naštetem pa žal ni dokumentov o uporabi zaščitnih ali konsolidacijskih sredstev v preteklih restavracijah. Čeprav avtor stenskih poslikav ni znan, pa nam slogovne in ikonografske podobnosti drugih stenskih poslikav v bližnji cerkvi v Hrastovljah, datiranih v leto 1490, omogočajo nedvomno povezavo s slikarjem Johannesom iz Kastva (Janez iz Kastva). Najverjetneje je cerkev na Gradišču poslikal kateri od Janezovih pomočnikov ali sodelavcev, s katerimi je morda že sodeloval v Hrastovljah. Pomembna zanimivost cerkve na Gradišču so grafiti na freskah, ki jih lahko umestimo v prvo polovico 16. stoletja.

Stenske poslikave so verjetno najstarejši umetniški dokazi, ki nosijo veliko globlje sporočilo,

kot ga zaznamo zgolj na prvi pogled. V času širjenja krščanstva je monumentalno stensko slikarstvo imelo velik razmah. Cerkevne stropne in stene so krasili angeli, svetniki, svetopisemske osebe, zgodbe pa so bile na moč pripovedne, izrazito barvite ter skrivnostno privlačne. Celo v današnjem času nam ponujajo navdih in spodbudijo razmišljanje – da vemo, od kod prihajamo, kje smo in kam si želimo. Kako uresničiti svoj cilj v prihodnosti, pa je osrednjega pomena za vse situacije v življenju. Prav vsak izmed nas se v življenju sooča z okoliščinami, v katerih je odvisen od podpore drugih.

Tako je tudi cenjena ustvarjalna Mednarodna študentska delavnica konserviranja-restavriranja stenskih poslikav z naslovom Summer School Gradišče pri Divači (Slovenia) med leti 2021–2023 nastala ob podpori številnih slovenskih in evropskih akademij, hkrati z ZVKDS Restavratorskim centrom in OE-jem Nova Gorica, v sodelovanju z Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, švicarsko Univerzo za uporabne znanosti in umetnosti – SUPSI iz Lugana in Akademijo za likovno umetnost v Zagrebu, ob podpori občine Divača. In tako bo tudi cerkev sv. Helene ujela svojo preteklost, ljudem podarjala sedanost in dajala upanje za prihodnost.

Na tisoče kilometrov stran

Odprtje razstave Moj košček Slovenije

V Knjižnici Prežihovega Voranca v Ljubljani je bilo 5. septembra odprtje fotografske razstave Moj košček Slovenije, doma ali na tujem. Razstava je zaključek drugega istoimenskega natečaja, ki ga je Rafaelova družba razpisala lansko leto in si jo bo mogoče ogledati do konca septembra.

Na natečaju so sodelovali fotografi iz različnih držav, ki so poslali svoje koščke Slovenije. Tokrat je Rafaelova družba razpisala dve kategoriji. Poleg posameznih fotografij je bilo mogoče sodelovati tudi s fotografsko serijo.

Dogodek je z glasbo obogatil Kvartet 22, ki ga sestavljajo štirje mladi fantje, bivši dijaki Škofijske klasične gimnazije, ki jih združuje ljubezen do petja in domovine. Za uvod so nam zapeli znano lpavčevo pesem Slovenec sem. Z njo so lepo izrazili hvaležnost in ponos, ki veje z vsake razstavljenе fotografije.

Večer je vodila Mateja Feltrin Novljan. Najprej je k besedi povabila vodjo projekta Polono Avanzo, ki nam je predstavila natečaj in razstavo. Povedala nam je, da je bil namen natečaja povabiti fotografe, da nam predstavijo svoj pogled na Slovenijo, slovenske korenine, slovenstvo. Da se ozrejo okoli sebe in poiščejo Slovenijo v svoji okolici, v svojem vsakdanjem življenju, pa naj si bo na tej ali oni strani meje. Pojasnila je, da je že prvi natečaj nalletel na lep odziv in da so se pri Rafaelovi družbi zato odločili, da ga ponovijo. Tudi tokrat je prispele fotografije ocenjevala tričlanska žirija, ki je zastopala vse tri Slovenije, in sicer Marko Vombergar iz izseljenstva, Vincenc Gotthardt iz zamejstva in Tamino Petelinšek iz matice. Tudi tokrat so bili avtorji povabljeni, da fotografijam dodajo krajši opis in s tem podobam dodajo širšo dimenzijo.

Nato je nastopil trenutek za razglasitev prvih treh mest. Priznanja je podelil Lenart Rihar, ravnatelj Rafaelove družbe. V kategoriji posamičnih fotografij je bronasto priznanje prejela Carolina E. Casquil, mlada Argentinka slovenskih korenin, ki je že od malega odraščala ob zgodbah o čudoviti Sloveniji. Pred letom in pol so se ji uresničile sanje in s pomočjo štipendije ASEF je prišla v Slovenijo in tu ostala. Žal se podelitve ni mogla udeležiti. Srebrno priznanje je šlo v roke Jerneju Rodiču, športnemu pedagogu, ki je trenutno zaposlen kot vzgojitelj v dijaškem domu. Jernej svoj prosti čas rad preživi v naravi, najraje v hribih in gorah, zato je tudi tema večine njegovih fotografij gorska pokrajina in z njo povezani motivi. Zlato priznanje pa je prejel Ale-

Odprtje v prijetnem ambientu razstavnega prostora Knjižnice Prežihovega Voranca

ksander Čufar, ki ga je zahajanje v gore in fotografiranje alpinističnih podvigov popeljalo v fotografijo. Danes se lahko pohvali s skoraj 1500 nagradami. Leta 2009 je postal mojster fotografije Fotografske zveze Slovenije, leta 2015 pa Master PSA (mojster ameriške fotografske zveze). Pred petimi leti mu je FIAP (svetovna fotografska zveza) kot prvemu v Sloveniji podelil naziv Excellence FIAP diamant 3 (diamantni odličnik 3. svetovne fotografske zveze). Priznanje za najboljšo serijo pa je žirija dodelila Samu Khamu. Samo je turni smučar in nasploh ljubitelj narave. Pravi, da je narava z vesoljem najlepše arhitekturno delo. Njegova fotografska pot se je začela na vrhu Velike Mojstrovke, ko je prvič naredil panoramsko astronomsko fotografijo. O tem govori tudi njegova nagrajena serija fotografij z naslovom: *Moj začetek*.

Na razstavo pa se niso uvrstile le nagrajene fotografije, ampak je, vsaj z eno fotografijo, zastopan vsak sodelujoči avtor. Fotografije na eni strani prikazujejo čudovite pokrajine, od gozdov v jeseni do sončnih zahodov v gorah, od vasi v megli, ki daje vtis privida, do zvezdnatega nočnega neba. Nekatere fotografije se osredotočajo na tradicijo, kot je klekljanje ali pa barvanje velikonočnih pihov, spet druge na zgodovino in posebne trenutke, vse pa izražajo ljubezen do Slovenije.

Ob fotografijah pa lahko preberete tudi kratke komentarje avtorjev, v katerih izražajo svoje poglede, občutke in dožemanje slovenstva. Skozi njihove besede lahko razumemo, da Slovenija v marsičem presega fizične in časovne meje, pa tudi gore, jame in celo oceane.

Voditeljica večera Mateja Feltrin Novljan je ob koncu večera prebrala zapis ob fotografski seriji Malu tam, malo tukaj Ane Porcelo Žakelj, argentinske Slovenke, ki že leto in pol živi v Sloveniji. »Moj najbolj ljubi košček Slovenije, ki mi je najbolj pri srcu, je v mestu Tucumán na severu Argentine, na tisoče kilometrov stran od teh evropskih dežel. Moj košček Slovenije je v moji družini, v zvezi mojih stricov in tet, v sreči mojih malih bratrancev in sestričen. Moj košček Slovenije je jezik, ki so nas ga naučili skupaj s španščino; je v življenju mojih starih staršev: v njihovih zgodbah in prizadevanjih za ohranjanje kulture, tradicije, in v ljubezni do obeh držav: tiste, v kateri so se rodili, in tiste, ki jih je sprejela, ko se je življenje zapletlo.«

In tako se je večer zaključil. Ob pesmi Lipa zelenela je smo vsi razmišljali, kje, kaj ali kdo je naš košček Slovenije.

Vodja projekta Polona Avanzo v pogovoru s Samom Khamom

Prejemniki priznanj: Jernej Rodič, Aleksander Čufar (priznanje je prevzel njegov sin), Samo Kham in ravnatelj Rafaelove družbe Lenart Rihar

Po zaključku programa so se obiskovalci zadržali v prijetnem klepetu.

ANGLIJA

LONDON

Slovensko katoliško misijo, Slovenski dom v Londonu, je med 8. in 12. junijem s svojim obiskom počastil ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik, ki je pri Slovenski škofovski konferenci odgovoren za pastoralo Slovencev po svetu.

V nedeljo, 11. junija, je daroval sveto mašo, katere se je udeležilo precej ljudi, tako mlajših kot starejših. S svojo izjemno pridigo nas je spomnil pomena vere v Boga, v ljudi okoli nas ter vere vase. Opomnil nas je na razumevanje vidnih in nevidnih stvari, saj ljudje pogosto dajemo večji pomen otipljivemu in pozabimo na pomembnost tistega, česar ne vidimo, predvsem izražanja ljubezni, spoštovanja in razumevanja drugačnosti v ljudeh, pa naj bo to vera, kultura, etničnost, življenjski standard ter naše delovanje

v skupnosti. Zaključil je s čudovitim stavkom: »Poskusimo biti angel varuh tudi drug drugemu.«

Po maši smo se prijetno družili ob slovenski potici ter slovenskem vinu. Ljudje so bili izjemno navdušeni, da so imeli škofa Jamnika možnost ponovno pozdraviti oz. spoznati v živo, predvsem pa hvaležni, da so prav vsi z njim lahko osebno izmenjali nekaj besed.

Trusteeji oz. soskrbniki Slovenskega doma smo zelo hvaležni škofu Jamniku za obisk, darovanje svete maše ter priložnost predstaviti naše aktivno delovanje Slovenskega doma.

V Domu smo tudi letos skupaj praznovali dan državnosti v nedeljo, 25. junija. Navdušili so nas nastop priljubljenega slovenskega komika Gašperja Berganta in gorenjska muzikanta Teddy in Rok. Gašper prihaja iz Zgor-

nje Savinjske doline in o življenju v tej alpski pokrajini tudi rad kaj smešnega pove. Njegove šale na račun vsakdanjega življenja v Sloveniji so bile za publiko v Londonu, ki nima vsakodnevnega stika s Slovenijo, zelo posrečene in smešne. Po nastopu, ki je

trajal približno eno uro, smo se družili ob slovenski hrani in pijači. Manjkala ni niti slovenska pesem ob spremljavi harmonike in klarineta, ki sta ju igrala muzikanta Teddy in Rok.

Napisala Valentina Osolnik in Marko Istenič

AVSTRILIJA

GRADEC

Marianna Wildrader je pripravila blagoslov dišečih zelišč.

Še eno lepo doživetje v naši kapeli. Mala deklica je prejela prvo obhajilo iz rok našega p. Jožeta Lampreta. Na dogodku so bili poleg staršev in sestrice prisotni tudi stari starši iz Ljubljane.

BENELUKS

BRUSELJ

Utrip življenja po slovesnem odprtju prenovljenega SPC v Bruslju in domovini Sloveniji

Slovesno odprtje prenovljenega Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju še zdaj lepo odmeva. Po odprtju so ga poleg upokojencev na obisku v parlamentu EU in dijakov želimeljske gimnazije obiskali še veleposlanica v Belgiji, Barbara Sušnik z možem, dr. Andrej Šter z družino, Lojze Peterle, advokatinja Alenka Košorog Humar in številni drugi posamezniki ali manjše skupine. Na začetku septembra se je za trenutek

Odprte nebeške poti nad prenovljenim SPC v Bruslju

Na srečanju z ekipo Bellevue ni manjkalo veselja in glasbe.

odprlo nebo in prikazale so se steze Najvišjega, katerega iskreno in stalno prosimo za blagoslov in podporo.

Podporna skupina Bellevue kot skrito ozadje slavlja ob odprtju prenovljenega SPC v Bruslju

Organizacija tako velikega dogodka, kot je bil blagoslov nove kapele in prenovljene stavbe Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju, ni bila ravno preprosta. Potrebno je bilo misliti na toliko stvari, tudi na postrežbo okrog 250 udeležencev slavlja. Za to sta poskrbela pridna sodelavca

Ekipo Bellevue z nadškofom Zoretom na dan odprtja

Ekipo Bellevue na domu Florjana in Janeza Praprotnika v mesecu avgustu 2023

Duhovniki z nadškofom Zoretom na odprtju prenovljenega SPC v Bruslju

Florjan in Janez Praprotnik. Povabila sta svojo mamo Anico Praprotnik Jekovec, ki je svoj čas vodila gostišče Bellevue na Šmarjetni gori pri Kranju. Zbrala je kar 12 bivših sodelavcev gostišča, od natakarjev, kuharjev, oskrbnikov in glasbenikov. Za več dni so prišli v Bruselj in nam pripravili zelo dobro in kakovostno hrano in pijačo, tako da nihče ni ostal lačen ali žejen. V znak hvaležnosti sem v mesecu avgustu v Lužah pri Šentjurju obiskal to skupino in se jim zahvalil. Tudi zapeli smo in se povесelili, z obljubo, da se še kdaj dobimo v Bruslju.

Dopust kot dragoceni čas za pastoralne obiske in prijateljska srečanja

Moj letošnji dopust v Sloveniji od 13. avgusta do 3. septembra je bil zelo lep in poln bogatih srečanj. Začelo se je v nedeljo, 13. avgusta, v Slovenskih goricah, v cerkvi sv. treh kraljev blizu Makol pri Ptujju. Tam je potekalo srečanje v moji domovini, ki ga organizira slovensko kulturno društvo Slovenija in slovenska župnija v Stuttgartu. Mašo je vodil mariborski nadškof Alojzij Cvikl, dobrih sto slovenskih rojakov se je udeležilo srečanja. Nato sem v Kočevju obiskal Slavico Suban, ki je zvesta vernica slovenske skupnosti v Parizu. Nadaljeval sem v vasi Soča, kjer se vsako leto zberemo ustvarjalci

glasbene maše Pesem tisočerih zvonov. Vmes smo se tu in tam dobili na kavi z zvestimi prijatelji Slovenskega pastoralnega centra v Bruslju. Sledilo je poročno in krstno slavlje v Ambrusu, z enim novih doživetij zame. Med poročnim obredom je krščanec, sin ženina in neveste, k oltarju z avtomobilčkom pripeljal prstana za blagoslov in nato pristopil h krstu. Sledil je obisk skupine Bellevue, o katerem ste brali zgoraj. Nato sem obiskal še slikarko Mašo Bresan Mašuk in njenega moža. Mašukova je za novo kapelo v Bruslju narisala lepe ikone. Stopil sem tudi na nadškofijo v Ljubljani, kjer sem se nadškofu in metropolitu Stanislavu Zoretu zahvalil za blagoslov nove kapele in

Trije prijatelji na kavi v Ljubljani – Jon, Emil in Zvone

Zvesti SPC-jevci na srečanju v Sloveniji

Med poročnim obredom je sin krščenec k oltarju pripeljal prstane za blagoslov.

prenovljene stavbe SPC v Bruslju. Pred odhodom nazaj v

Bruselj je bilo v Studenicah pri Slovenski Bistrici slavje dobrega prijatelja Nika, ki je praznoval 70 let, nje-

Na obisku pri slikarki Maši Bresan Mašuk in njenem možu v Podljubnem pri Brezjah

gova žena Minčica 60, njena sestra Ema pa 50 let življenja. Na poti sem se ustavil še v Stuttgartu, kjer sem dvignil šest slik slovenskega umetnika Antona Zajca. Žena pokojnega slikarja je ta dela namenila našemu Slovenskemu pastoralnemu centru. Stene ne bodo več prazne, krasile jih bodo krajinske slike priznanega slovenskega umetnika iz New Yorka. Če potegnem črto: Po odprtju prenovljenega pastoralnega središča v Bruslju, ki je bilo poseben dar od zgoraj, še ta blagoslov. Novo stavbo bomo lahko opremili z originalnimi deli slovenskega umetnika. Bogu hvala za vse!

dr. Zvone Štrubelj

FRANCIJA

PARIZ

Septembrom smo ponovno začeli z mesečnimi slovenskimi mašami v cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Chatillonu. Prva sveta maša je bila v nedeljo, 17. septembra, v oktobru pa bo

v nedeljo, 15. oktobra. Po maši se srečamo tudi v župnijski dvorani, da poklepeta in se malo podružimo. Vabljeni na oktobrsko srečanje.

Hčerka pokojne Ivanke Penko je zaprosila za objavo kratkega zapisa in fotografije pokojne mame.

»Naša draga mama Ivanka Penko je umrla 21. maja 2023, tiho je odšla pri 91 letih. Njena hčerka Lorene s Pierrom ter njeni vnuki se ji zahvaljujemo za vso ljubezen in varnost, ki nam ju je podarila.«

Župnik dr. Zvone Štrubelj in sodelavec Gregor Šemrl

Pokojna Ivanka Penko

THICOURT

Vsako leto se mesec avgust doživlja z določenim pričakovanjem in hkrati tesnobo, kaj in kako bo v slučaju slabega vremena. Tedne pred 15. avgustom je potrebno pripraviti teren, na katerem se bo vse odvijalo, vedno starejši so in vedno manj je prostovoljcev, tako na župniji kakor tudi v mlinu, pa vendar hvala Bogu še dovolj, da pripravimo v Merlebachu celodnevna srečanja in tudi 15. avgust z mašo na prostem in romarskim kosilom ter večerno Marijino pobožnostjo, ki nadomešča nekoč procesijo, ki se je vila od mlina do križa, dobrih 300 metrov od mlina. Skavti so nam postavili kamnite stopnice, toda kaj pomaga, ko so kmetje položili na svoja polja cevi z namenom, da osušijo polja, ker so bila preveč napoljena z vodo, sedaj se pa v vseh letnih časih zlivata voda in blato po naši poti, ki je seveda za starejše neuporabna in nevarna. Ostaja nam dovolj prostora pred mlinom ali pod brajdami tako za medsebojna srečanja kakor za molitev.

Če smo se v juliju in začetku avgusta žgali na vročem soncu, je bil 15. avgust zopet v znamenju oblačnosti, grmenja in hujših nalivov ravno v času kosila. Ob 10. uri smo se približali oltarju s sedmimi ministranti in ministrantkami iz Spicherena. Po naši dolinici je lepo odmevala molitev kakor tudi pesem iz stoterih grl. Le

Kjer se Božje in človeško združi v eno.

tu in tam je naš glas preglasil grom, ki je s svojimi temnimi oblaki napovedoval skorajšnje neurje. Vsem, ki so se prijavili za kosilo, sem jasno izrazil skrb glede deževnega vremena, a se ni hotel prav nobeden odjaviti. Saj imamo dežnike, se bomo že stisnili itd., je bil njihov odgovor. Njihova vztrajnost je bila za nas najlepša nagrada in pozabili smo na košnjo, striženje, obrezovanje, pomivanje, kuhanje itd.

Letošnji pridigar na praznični dan je bil sveže upokojeni Jean-Marie Meyer. Bil je naš kaplan, ko sem bil na koloniji Cite Chapelle še najstnik. Zelo rad prihaja pod našo streho misije in velikokrat pride z manjšimi skupinami na ogled naših mozaikov. Nobena poteza obraza se ni nagubala, le lasje so mu osiveli. Prijetno je prisluhniti

Laiki so tudi letos bogato sodelovali pri liturgiji.

globoki duhovni meditaciji, ki jo zna in jo je znal vedno tako lepo pripraviti. Letos se je poglobil v Marijini obisk pri Elizabeti tudi z naslednjimi misli-

mi: »Vsi smo zaznamovani s časom. Iz roda v rod, iz veka v vek ... Marija je bila močno časovno zaznamovana. Čas njene zgodovine je tudi čas

Maša v naravi je vedno lepo obiskana.

Vremenski posnetek iz neposredne bližine mlina.

Božje zgodovine, je čas naše angažirane večnosti, ki je hkrati pogled na začetek stvarjenja in v sebi nosi že kal večnosti. Biblično besedilo iz knjige Razodetja nas postavlja pred nosečo ženo. Noseča žena je nova Eva. Prva žena človeštva, žena, ki je rodila človeštvo in ki dobi pravi materinski

obraz šele v Mariji, ki je rodila Božjega Sina. V novi Evi postanemo polnopravni člani Božjega otroštva. Noseča žena nas navezuje na naše osebne življenjske zgodbe, na vsa rojstva in rojevanja, h katerim smo poklicani v vseh časovnih obdobjih našega zemeljskega življenja. Skozi fizično rojevanje, katerega Marija ostaja kot predpodoba, potekata naš zgodovinski čas in naše osebno rojstvo. Christian de Cherge je tako lepo izrazil to misel z besedami: 'Zaradi tega dejstva pridemo do spoznanja, da naša človeška identiteta prehaja iz rojstva v rojstvo in preko tega neprestanega rojevanja nam bo končno uspelo dati življenje Božjemu otroku, ki je v nas.' Povabljeni smo k rojstvu tega prerodenja, na katerega nas še posebno vabi praznik Marijinega vnebovzeta ...» Temni oblaki niso izlili svojega dežja pred zadnjo zaključno pesmijo, med katero so se odpirali dežniki in so koraki hiteli pod šotor, v notranjost mlina in v atrij pred mlinom. Dve uri je

Tako je izgledalo slano aperitivno nabadalo

deževalo z vso močjo ... Glasbeni duo je prispeval k prijetnemu razpoloženju, ki se je stopnjevalo do četrte ure, ko je sonce dokončno posijalo in so se prostori pod šotorom in notranjosti mlina izpraznili in so se romarji preselili pod senco brajd in orehov.

Ob 17. uri se nas je dobrih 50 zbralo k večerni Marijini pobožnosti. Bogu

Ministrantje iz Spicherna so ob prepevanju pesmi pomivali posodo.

hvala za lep dan v smislu duhovnega doživetja in tudi za bogat tuš iz nebes ... Hvala vsem slovenskim pridnim materam, ki so nam darovale pecivo. Drugo leto, če Bog da, se ponovno zberemo na istem kraju ob materi Mariji, ki je z nami šla na tuje.

Hvaležni Jože Kamin

NEMČIJA

AUGSBURG

Dan državnosti

V soboto, 24. junija, je slovensko društvo Drava v Augsburgu skupaj s slovensko župnijo obeležilo praznik dan državnosti. Pri maši je župnik Roman zbrane pozdravil in jih v nagovoru spomnil na sporočilo slovenskih škofov, ki so ga leta 2016 zapisali v pastirskem pismu ob 25-letnici slovenske samostojnosti:

»Dan državnosti je praznik, ki ga smemo imenovati rojstni dan naše domovine. V njej imamo svoj prostor verni in neverni, mladi in stari, zdravi in bolni, skratka vsi, ki raj pod Triglavom sprejemamo za svojo domovino. Kot kristjani je prav, da se zavedamo, da je domovina dar Boga nam ljudem. Zato mora biti naša prva misel ob praznovanju dneva državnosti hvaležnost Bogu in vsem,

ki so si v daljni in bližnji preteklosti prizadevali zanjo kot najbolj trdno institucionalno oporo slovenske duhovne in kulturne identitete. Človek je kulturno bitje in ustvarja svoj svet. Vsaka narodna skupnost razvija svojo kulturo in omiko, z lastno državnostjo pa jo zavaruje in okrepi ...

Ko vsako leto praznujemo dan državnosti, ga praznujemo z veselo hvaležnostjo, da imamo svojo domovino, Slovenijo. Smo pa tudi zaskrbljeni, ali nas državni voditelji res vodijo po pravi poti. Ko se verni Bogu zahvaljujemo za ljubo Slovenijo, je prav, da molimo tudi za njene voditelje. V vseh nas naj bo navzoč zdrav ponos, dostojanstveno domoljubje, zaupanje in krščanski optimizem ter visoka državljanska zavest. Od vsakega posameznika je odvisno, da ne gleda le na lastno korist, ampak tudi na skupno dobro.«

Pozdravne besede predsednice Brigite Savski

Po maši se je praznovanje nadaljevalo v župnijskih prostorih. Predsednica društva Brigita Savski je zbrane nagovorila in uvedla v kulturni del prireditve. Voditeljica folklorne skupine Cvetka Javernik je prebrala svoja razmišljanja z domovinsko tematiko, nato pa s folklorno skupino izvedla

večerk slovenskih plesov. Za glasbeno spremljavo je poskrbel odlični harmonikar Matic Gošte. Praznovanje se je zaključilo z okusno večerjo in se še dolgo v noč nadaljevalo v sproščenem druženju ob petju in glasbi.

R. K.

Harmonikar Matic Gošte, obdan s plesalci folklorne skupine

Ples folklorne skupine Drava

FRANKFURT

Bilo je v Frankfurtu pred desetimi leti. Takrat sta živela v Frankfurtu Marija in Franc Ostanek, in takrat je bil v Frankfurtu v slovenski župniji župnik Martin Retelj. In pri takratni nedeljski maši na zadnjo julijsko nedeljo sta bila prisotna zgoraj imenovana, in sicer tudi s posebnim razlogom. Imela sta ravno obletnico poroke, poročila sta se bila pred 40 leti v Sloveniji. In za to priložnost sta prosila za blagoslov njune zakonske zveze. Pravzaprav samo eden od njiju, ker je hotel drugemu pripraviti presenečenje. Po maši pa beseda da besedo in prišlo je do dogovora, da hočeta tudi zlato poroko (če bosta še živa) obhajati s frankfurtskim slovenskim duhovnikom. V tem času pa sta se pred petimi leti preselila v domovino v Tevče nad Laškim, slovenski župnik Martin pa je med tem tudi končal svoje službovanje v Frankfurtu. Dogovor pa je ostal, kajti vsi trije so še živi in zlato poroko sta zakonca Marija in Franci slavila doma na pragu domače fare z nekdanjim frankfurtskim župnikom Martinom.

V soboto, 29. julija – dan po obletnici – sta zlata zakonca zbrala k tej slovesnosti svate (sorodnike in prijatelje) in nekdanjega slovenskega duhovnika. Tudi nekaj ‚frankfurtčanov‘ je bilo med njimi. Zbrali smo se v gostišču Čater v Marija Gradcu pri Laškem. Gospa Marija je imela ob sebi še isto pričo kot pred 40 leti, hkrati pa je praznovala tudi 80. rojstni dan. Najprej je bil obred zlate poroke z nagovorom. Duhovnik je orisal njuno življenjsko pot, zlasti tisti del petdesetih let v Nemčiji oziroma v Frankfurtu, njuno podporo slovenski župniji in raznim prireditvam, ki jih je župnija pripravljala. Gospa Marija je bila tudi članica župnijskega sveta. Za vse to se jima je še enkrat zahvalil. Tudi v preizkušnji, ker v zakonu ni bilo otrok, se nista zaprla v svoj svet in svojo bolečino; ostala sta odprta za skupnost, na dopustu pa sta vedno znova na daljni Kubi s svinčniki

Tik pred začetkom obreda zlate poroke

Blagoslov zlatoporočencev

in zvezki razveseljevala tamkajšnje otroke.

Po obredu je seveda sledilo slavnostno kosilo, vmes pa so domači godci skrbeli za prijetno vzdušje. Tudi zahvale s strani raznih društev in skupin, v katere sta vključena, so prišle na vrsto in seveda skupno fotografiranje.

Bil je to zelo vroč dan. Teden dni kasneje bi moralo takšno praznovanje odpasti, kajti precejšnji del Laškega z zdraviliščem vred je bil pod vodo, tudi del pokopališča.

rem

(Prispevek je po pomoti izpadel iz septemske številke. Se opravičujemo.)

Po nekajletnem premoru zaradi koronavirusa in po izpraznjenem pastoralnem mestu slovenskega duhovnika v Frankfurtu je bilo v letošnjem poletju zopet romanje v **Maria Einsiedel** pri Gernsheimu, povezano s **kresovanjem** – z mašo za domovino in prireditvijo ob slovenskem državnem prazniku. Na to romanje smo prišli v soboto, 17. junija popoldne. Večina je prišla iz Frankfurta, nekaj pa iz Wiesbadna in okolice ter iz Mannheima; nekateri pa tudi še iz drugih krajev. In tako se je števec ustavil pri številki 40.

V letu 2022 se izvedba tega romanja zaradi zasedenosti prostorov nikakor ni izšla, za letos pa so bili za

to naše srečanje prostori dovolj zgodaj rezervirani. Mašo je vodil nekdanji dolgoletni slovenski duhovnik v Frankfurtu Martin Retelj iz Stuttgarta. V mašni homiliji se je ob naslonitvi na Božjo besedo 11. nedelje med letom spraševal o preizkušnjah in žrtvah, ki jih je potrebno narediti v ljubezni do bližnjega in za domovino. Slovenski pisatelj Ivan Cankar je rad uporabljal trinom – tri med seboj povezane besede: mati, domovina, Bog. V besedilu, objavljenem leta 1914 v Ljubljanskem zvonu pod naslovom Ottakring, takole pojmuje ljubezen do domovine:

»Domovinska ljubezen Slovenca je stvar čisto brez primere in podobe; ne da se nikakor opisati, ob nji se neha moja in vsaka umetnost. Primerjati bi mogel to ljubezen kvečjemu z ljubeznijo do matere; do mrtve matere, ki ne sliši več nobene zakasnele molitve, nobene prošnje za tolažbo in odpuščanje, ne potrди upanja, ki plaho kljuje v srcu. Ob bežnem spominu, v enem trenutku premeri in občuti človek vseh tisočero stopenj ljubezni, od najstrašnejše bolečine do najslajše radosti. Kdor ljubi svojo domovino, jo z enim samim objemom svoje misli obseže vso; ne samo nje, temveč vse, kar je kdaj ljubil in kar bo ljubil kdaj pozneje. Zakaj ljubezen je ena sama in nerazdeljiva; v en kratek utrip srca je stisnjeno vse — mati, domovina, Bog.«

Te slednje besede pa je dal pred leti napisati na spomenik pregnancem 1941–45 iz župnije sv. Marka v

Cerkljah ob Krki takratni župnik. A so nekoga tako zmotile, da je grozil s prepovedjo odkritja spomenika, če jih ne odstranijo. In to nekoga, ki naj bi bil poln spoštovanja in ljubezni do domovine. Kot nalašč pa je Rafaelova družba za nedeljo Slovencev po svetu poslala nekaj dni pred tem našim srečanjem pismo z besedilom pokojnega pisatelja Alojza Rebule, ki nas vse še kako nagovarja, hrabri in svari:

»Kaj naj postavim nasproti občutku krhkosti? Nezlomljivo zavest, da za narodno zvestobo na bivanjski borzi ni cene. In to ne samo iz poslušnosti nekemu kozmičnemu imperativu, ki diktira čas in prostor mojega obstanka, ampak tudi iz zavesti, da kot Slovenec nimam česa zavidati ko-

Romarska skupina pred cerkvijo v Maria Einsiedel

Učiteljica Lovenjak iz Frankfurta pri kulturnem programu

Eni v senci, drugi na soncu pred romarsko cerkvijo

murkoli. Slovenska šahovnica ima prav vsa polja in vse figure, da na njej lahko odigram svojo življenjsko partijo do konca. Moja usodnostna potešenost je lahko v slovenskem risu popolna. Za nič bistvenega nisem prikrajšan kot Slovenec. Kdo ve, če nisem celo s čim oblagodarjen. /.../ Če izginjamo in bo-

mo izginili, bomo izginjali in izginili izključno po svoji lastni krivdi, po svoji lastni smrtni izbiri» (Rafaelova družba za nedeljo Slovencev po svetu 2023).

Po maši in procesiji v romarsko kapelo smo imeli tudi kratek kulturni program, ki ga je pripravila učiteljica z evropske šole v Frankfurtu gospa

Lovenjak, z njo pa je prebiral besedila Aljaž Čemas. Za tem je sledilo srečanje za mizo. Za pripravo tega srečanja z mašo za domovino je poskrbela družina Čemas ob pomoči organistke Nike ter Katje, Ane, Natalije, Kristine in seveda vseh tistih, ki so pripravili in prinesli za poobede potico in

druge sladke dobrote, pa tudi pijačo. Še prej pa so bile postrežene klobase s krompirjevo solato. Hvala vsem, ki so to pripravili in pri tem pomagali, pa seveda vsem, ki so prišli. Srečanje se je končalo z željo in načrtom, da se ob letu osorej zopet srečamo.

rem

STUTTART

Župnijsko življenje med dopustniškim časom

V mesecu avgustu, ko se nas je večina odpravila v domovino Slovenijo, je bilo veliko pastoralnih dogodkov v takšni ali drugačni obliki. Najprej sta zlato poroko praznovala zakonca Zinka in Ciril Maroša. Slavje je potekalo v župnijski cerkvi v Bogojini, kjer smo imeli zelo lep obred, nato pa prijetno druženje v sosednjem gostišču. Draga zlatoporočenca, želim vama, da vaju dobri Bog varuje kot do zdaj in da ostaneta tako dobra in prijazna župljana. Hvala tudi za vse, kar sta storila za slovensko župnijo in Slovenski dom.

Naslednji dan smo v mariborski cerkvi pri frančiškanih krstili Izaka, ki je postal Božji otrok. Zakonca Frece sta se zelo lepo pripravila na sam zakrament in skupaj z botro in ostalimi sorodniki smo imeli res duhovno bogat sveti krst. Dragi Izak, želim ti, da odrasčaš v lepem, zdravem, prisrčnem in dobrem krščanskem okolju in skupaj z bratom Mihaelom odrasčajta kot prava krščanska brata. Bog vas blagoslovi.

Nato je sledilo srečanje v moji domovini. Letošnje leto je kulturno društvo Slovenija-Stuttgart s slovensko župnijo pripravilo srečanje v kraju Štatenberg pri Slovenski Bistrici v cerkvi Treh kraljev. Slovesno mašo je daro-

val mariborski metropolit mag. Alojzij Cvikl, skupaj z izseljenskimi duhovniki. Pri pridigi smo lahko slišali, kaj je pot krščanskega odraščanja in dozorevanja za večnost. Po maši je sledila pogostitev pred cerkvijo, ki jo je organiziral domači župnik in dekan msgr. Tomislav Šantak. Gospod župnik mi je veliko pomagal pri organizaciji, na začetku so nam zapeli člani in članice kulturno umetniškega društva iz Oplotnice. Nato pa je sledilo skupno kosilo, kjer se nas je zbralo 80 rojakov iz Stuttgarta in okolice. Bogu hvala za lep dogodek in se vidimo naslednje leto.

Potem sem imel v Murski Soboti poroko. Naša župljana iz Düsseldorfa Sabrina in Dušan sta sklenila sveti zakon. Že dolgo nisem imel tako prisrčne in prijetne poroke, kjer je res vse potekalo gladko in v tako prisrčnem vzdušju, da to z besedami ne morem opisati. Draga Sabrina in Dušan, pogumno naprej v življenje. Sedaj sta eno in tako naj ostane do konca vajinih dni. Bog naj vaju blagoslovi z otroki, ki jih krščansko vzgajajta. Vse dobro na vajini poti.

Naslednji pastoralni dogodek je bila sveta maša 15. avgusta v Murskih Črncih, kjer se je zbralo okrog 600 ljudi. Sama sveta maša, ki sem jo daroval, in druženje po maši je bilo res čudovito. Bogu hvala za ta dan. Potem pa sem opravil še blagoslov vinske kleti, kjer se vzgajajo najboljša vina, ki jih premore naša Slovenija. Tu pa lahko mirne vesti zapišem, da je to vrhunsko vino. Vse to, kar sem delal in kar so delali naši župljani, je hoja za Kristusom. To je pot.

V Stari zavezi se Bog razodeva kot tisti, ki posameznike in ljudstva pošilja, vabi, jim naroča, naj sprejmejo in izvršijo njegovo voljo. Temeljna struktura razodetja je podana kot dogajanje v času in prostoru, ki pa vodi k Bogu. Tako Bog pokliče Abrahama, naj zapusti svojo deželo in se poda

Zlato poroko sta praznovala zakonca Maroša.

Sveti krst je prejel Izak.

na pot, ki mu jo bo Gospod pokazal. Izraelce z mogočno roko po Mojzesu pelje iz Egipta, dežele suženjstva, v obljubljeni deželo, v svobodo, kjer bodo živeli kot izvoljeno ljudstvo, ki ima posebno poslanstvo v zgodovini odrešenja človeštva. Jahve dopusti, da jih kralj Nebukadnezar odpelje v babilonsko suženjstvo, kjer bodo ostali, dokler bo to Božja volja. Ko se Izraelci vračajo iz babilonske sužnosti, ne razmišljajo le o tem, kako bodo vzpostavili obrede in medsebojne odnose, kot so jih imeli pred odhodom

v suženjstvo, ampak svoje temeljno poslanstvo zastavijo na novo. Razen tega vse tekoče izzive, težave pa tudi možnosti rešujejo vedno na izviren način, kot izraz Božje volje. Njihova hoja skozi zgodovino je zaznamovana s padci in porazi, kadar ne izpolnjujejo zaveze in pozabijo na Boga; je pa tudi polna zmag in novih rešitev, ki so delo Božje prisotnosti v njihovi zgodovini.

V Novi zavezi se zgodovina odrešenja prav tako dogaja v času, v katerega je vstopil Božji Sin s svojim učlovečenjem. Evangelisti, zlasti Lu-

Mariborski nadškof in metropolit Alojzij Cvikl, dekan Šantak in izseljenski duhovniki

Druženje po maši pri pogostitvi

Srečanje pri kosilu

Zakrament svetega zakona sta sklenila Sabrina in Dušan.

ka, svoje poročilo o Jezusovem delovanju podajo kot popis dogajanja na poti od Galileje do Jeruzalema, kjer je Jezus dopolnil svoje delo odrešenja. Iz starozavezne izkušnje zgodovine odrešenja je ostala le kronološka oblika kot zvrst poročanja. Vsebina poročil o Mesijevem, Jezusovem nauku, tj. načinu podajanja nauka z močjo besede in čudeži, pa je čisto nova; od poročila o prvem čudežu v galilejski Kani pa do Gospodovega vnebohoda. Ta celostna novost je prisotna tudi v današnjem odlomku iz evangelija po Marku, v katerem evangelist poroča, kako je Jezus na poti iz Jerihe v Jeruzalem ozdravil slepega berača Bartimaja, Timajevega sina. Ko je ta slišal, da prihaja Jezus, je začel vpiti in govoriti: »Jezus, Davidov sin, usmili se me!« Ko ga je Jezus vprašal: »Kaj hočeš, da ti storim?« mu je dejal: »Rabuní, da bi spregledal!« Jezus mu je rekel: »Pojdi, tvoja vera te je rešila!« To se je dogodilo pri vratih iz Jerihe na poti v Jeruzalem, kjer se bo dopolnila velika noč, njegova velikonočna žrtev, kateri gre Mesija za nas naproti. Zaslužni papež Bendikt XVI. v eni svojih pridig ta odlomek takole razlaga: Ta pot je njegov in tudi naš izhod, saj je edina pot, ki vodi v obljubljeni deželni sprave, pravičnosti in miru. Na tej poti je torej Gospod srečal Bartimaja, ki je oslepel. Njuni poti se srečata, postaneta ena

sama pot. Bartimaj se je namreč obrnil proti Njemu in močno vpil: »Jezus, Davidov sin, usmili se me!« Veselje Boga je veselje človeka. In Bartimaj je spregledal, pripoveduje evangelij, »in šel po poti za njim«, torej je postal njegov učenec ter se je skupaj z Učiteljem povzpел v Jeruzalem, da bi bil skupaj z Njim udeležen pri veliki zveličavni skrivnosti. Ta pripoved je v svojih bistvenih prehodih podobna poti katehumenta do zakramenta svetega krsta, ki so ga v prvotni Cerkvi imenovali tudi 'razsvetljenje'. Vera je pot razsvetljenja. Začne se s ponižnim priznanjem potrebe po zveličanju in pride do osebnega srečanja s Kristusom, ki kliče k hoji za Njim po poti ljubezni. Po tem vzoru so v Cerkvi pripravljene poti uvajanja v krščanstvo, ki pripravljajo na zakramente krsta, birme in svete evharistije. V krajih starodavne evangelizacije, kjer je razširjen krst otrok, pa so za že krščene mlade in tudi odrasle pripravljene kateheze in duhovne izkušnje, ki omogočajo na zrel in zavesten način prehoditi pot ponovnega odkritja

vere. Ponovno odkritje vrednosti lastnega krsta je osnova za misijsko prizadevanje vsakega kristjana, saj v evangeliju vidimo, da ko se je nekdo pustil navdušiti Kristusu, ne more, da ne bi pričeval za veselje, da hodi za Njim. Sveti Avguštin je opisal izkušnjo Kristusovega učenca, da svoje potovanje na zemlji opravlja »med preganjanjem sveta in tolažbo Boga«. V današnji Božji besedi se prepletata prav problem preganjanja kristjanov in zaupanja v Boga ter Božja tolažba stiskanemu človeku. Bog je tudi z nami. Ker nas je velikokrat strah, ne smemo dovoliti, da bi nas naš strah oviral pri našem poslanstvu. Pogum ali srčnost je ena najvažnejših kreposti, saj brez poguma ne moremo vztrajati v drugih krepostih. Vera je močan vir poguma. Kristus je učen-

ce spodbujal, da bi imeli popolno zaupanje v Boga, ki ljubeznivo gleda nanje in na njihovo življenje. Zaupanje učencev hoče spodbuditi tudi s trditvijo, da noben vrabec »ne pade na zemljo brez vašega Očeta«. Že v Talmudu piše: »Še ptič ne pade na zemljo brez volje neba (Boga).« Vrabci so bili najmanjši ptiči, ki so jih uživali, in njihova cena je bila izredno nizka. Dobil si jih za drobiž. Če torej Bog skrbi za te najmanj cenjene ptiče, kako bo skrbel šele za človeka! Naj se zgodi karkoli, Bog bo skrbel za nas. Ne bojte se! Te besede se v Svetem pismu ponovijo v tej ali drugačni obliki 365-krat. Za vsak dan v letu; da bi vsak dan sredi preganjanja ali stisk, preizkušenj ali trpljenja čutili Božjo bližino in skrb ter zaupali v Gospoda.

Poročilo pripravil: Aleš Kalamar

Sveta maša v Murskih Črncih 15. avgusta

ŠVEDSKA

GÖTEBORG

Vadstena 2023

Letošnje 50. vseslovensko romanje je bilo nekaj posebnega. Vodja slovesnosti na 50. romanju je letos bil msgr. Janez Pucelj iz Münchna v Nemčiji, kjer je bil donekdavna tudi župnik slovenske župnije v tem mestu, kakor tudi slovenski delegat za izseljensko pastoralo pri nemški škofovski konferenci ter je tudi koordinator izseljenske pastorale pri Slovenski škofovski konferenci. Somaševalca

na tej slovesnosti sta bila mag. David Taljat, narodni dušni pastir za Slovence v Švici, Liechtensteinu ter na Predarlškem, s sedežem misije v Zürichu v Švici, ki je skoraj redni romar pri sv. Brigiti v Vadstenu. Podpisani Zvonko Podvinski iz Göteborga na Švedskem sem tudi somaševal na tej slovesnosti. Ljudsko petje je na orglah spremljal Dominik Krt, ki je za to priložnost prispel iz Slovenije. Goriški oktet Vrtnica je prišel med nas iz Nove Gorice iz Slovenije in je s svojim ubranim petjem povzdignil slovesno bogoslužje.

Dan državnosti v Göteborgu 2023

Po sv. maši ob dnevu državnosti v Köpingu 2023

Na dvorišču so pri sestrah člani in članica ansambla Špadni fantje, ki so iz Vipave prispeli za to slovesnost v Vadsteno, s slovensko muziko in pesmijo sprejeli romarje, ki so iz različnih koncev Švedske, Nemčije, Švice ter Slovenije priromali na binkoštno soboto, 27. maja, k sv. Brigiti Švedski. Ko je prišel čas, so se vsi romarji zbrali v cerkvi pri sestrah, kjer je g. Janez Pucelj začel s slovesno sv. mašo in kasneje s svojo krepko besedo nagovoril vse romarje. Na začetku je zadonela binkoštna pesem: S skupno pesmijo prosimo in zaupno vsi molimo: pridi, pridi, Sv. Duh. Potem je domači duhovnik pozdravil goste in vse ostale romarje ter jim zaželel dobrodošlico. Prvi pozdrav je bil namenjen državni sekretarki Vesni Humar, ki je bila vodja delegacije Urada Vlade RS in ki sta jo spremljali Anja Lorenzetti ter Ana Ahačevčič, ki sta zaposleni na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Slovensko državo je zastopal njegova ekscelencija Mihael Zupančič z družino, veleposlanik v Kopenhagnu na Danskem, kakor tudi dr. Dario Križ z družino, ki je častni konzul Republike Slovenije v Lundu. Častni gost je bil tudi predsednik Slovenske zveze Alojz Macuh z ženo Angelo, ki je tudi predsednik SD Simon Gregorčič v Köpingu. Romarka iz Nemčije je bila ponovno tudi Danica Dyllong.

Po slovesni maši je sledilo skupno fotografiranje. Fotograf Lars-Olof Nilsson je vse dogajanje v cerkvi, pri procesiji in pozneje pri sestrah na dvorišču, kjer se je celo plesalo kolo, kakor tudi v dvorani, zabeležil spominu.

Na čelu letošnje procesije k slovenski lipi in nazaj v cerkev k sestram je bil s križem Jožef Zupančič, predsednik Slovenskega doma iz Göteborga in mož Katarine Marjane, ki je članica Misijskega

pastoralnega sveta in ki je desna roka narodnega dušnega pastirja na Švedskem. Spremljali sta ga njegova hči Emma Zupančič, ki ji je malo kasneje v procesiji prišla na pomoč še Alexandra Križ iz Lunda. Procesija se je ustavila pri slovenski lipi, kjer je vse navzoče pozdravila in nagovorila gospa Vesna Humar. Potem je goriški oktet Vrtnica intoniral Lipa zelenela je, nakar so vsi navzoči občutno prepevali to zares slovensko pesem, ki je postala v Vadstenu že dolgoletna tradicija. Procesija se je vrnila nazaj k sestram, kjer je bil zaključek z litanijami Matere Božje s slovesnimi odpevi, z blagoslovom ter s pesmijo Marija skoz življenje, ki ne sme nikoli izostati.

Katarina je s pomočnicami na vrtu pri sestrah poskrbela, da so se ljudje okrepli in potem veselo zavrteli v kolu, ki so ga letos začeli mladi romarji. Gospa Vesna Humar se je s posebno zahvalo z Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu zahvalila za vsakoletno gostoljubje, ki ga Slovenci uživajo pri njih vsa leta, kar so se začela vseslovenska romanja in srečanja pri sv. Brigiti Švedski.

V dvorani je potem sledil kulturni program, kjer sta Mihael Zupančič, naš veleposlanik iz Kopenhagna, ter Dario Križ pozdravila in nagovorila vse prisotne. Prav tako je še enkrat pozdravila vse navzoče tudi Vesna Humar ter tudi Alojz Macuh, predsednik Slovenske zveze na Švedskem kakor

tudi predsednik SD Simon Gregorčič iz Köpinga. Kulturni program je pomagala voditi Katarina Zupančič, ki je že tako in tako imela veliko dela in skrb, a žal ni bilo druge izbire. Ansambel Špadni fanje, goriški oktet Vrtnica, Viktor Semprimožnik ter sin Leon pa Martin Zupančič so poskrbeli, da se je v dvorani igralo, pelo in plesalo.

Rojaki iz Köpinga so velikodušno priskočili na pomoč narodnemu dušnemu pastirju. Alojz Macuh je ob pomoči Alojza Megliča in mladih, ki so prodajali srečke za tombolo, potem uspešno izvedel le-to v korist sestram in njihovim varovancem v Ukrajini. Boštjan Pristovnik je ob pomoči svoje Suzane Macuh ter ob pomoči Katarine in ostalih gospa poskrbel za praznično večerjo.

Ljudje so bili izredno veseli in so se nekateri kar dolgo zadržali v dvorani Magnus Petri skola, kjer se zadnja leta zbirajo rojaki na slovenskem praznovanju. Zaradi svojih obveznosti se je kasneje v dvorani pridružila tudi Dani Stražarjeva, ki je s petjem poskrbela za veselo razpoloženje.

Urado Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu kot glavnemu sponzorju tega tako pomebnega dogodka za ohranjanje slovenstva na Švedskem, Slovenski zvezi na Švedskem, ki je delno pomagala pokrivati izredno velike stroške, vsem, ki ste prinesli darove za tombolo, vsem, ki ste organizirali prevoz iz slovenskih skupnosti na Švedskem ali pa ste osebno priromali v Vadsteno, predvsem pa Misijskemu pastoralnemu svetu oziroma Katarini Zupančič z družino, Jožef, Martin, Emma, Silva Horvat, in ostale pridne roke, ki so poskrbele za strežbo gostov in vseh navzočih romarjev, vsem iz SD Simon Gregorčič iz Köpinga, vsem gostom iz Slovenije, ki ste počastili in povzdignili to 50. vseslovensko romanje in vseslovensko srečanje, srčna hvala za vso ljubezen in pozornost, ki jo namenjate temu tradicionalnemu romanju in srečanju rojakov za binkošti pri sv. Brigiti v Vadstenu. Posebna zahvala tudi sestram sv. Brigite Švedske za vsa ta leta go-

stoljubja, kjer nam izkazujejo skrbno ljubezen in pomoč ter razumevanje (op. ena izmed sester je rekla: »Zelo smo hvaležne, da vam lahko postrežemo«), saj ni enostavno vse to organizirati, ko je potrebno vse pripeljati pa potem tudi odpeljati embalažo domov. Prav tako hvala tudi skrbniku šole Andersu Gårdstrandu, ki vselej z veseljem spremlja in pomaga naši skupnosti, da je v dvorani potem res lepo in prijetno. Ja, brez Borisa Razborška, člana kvinteta Dori, pa ne gre, saj je organiziral kranjske klobase ter orehovo potico, kar so Špadni fantje pripeljali s sabo v dvorano.

Vsem imenovanim ter neimenovanim srčna hvala za vso pomoč in izvedbo tega dogodka ter vabilo že za drugo leto, ko bomo v soboto, 18. maja 2024, obhajali 50 polnih let narodnih romanj in srečanj za binkošti v Vadstenu. No, še ena informacija, letos je švedska Katoliška cerkev in z njo tudi ostali Švedci 23. julija praznovala 650-letnico Brigistinega rojstva za nebesa. Naj sv. Brigita prosi za nas.

27. švedsko-slovenski pohod v slovenske gore med krstom, zlato poroko in poroko

Prvega julija je bil krščen Gabrijel Kraner v Hočah. Drugega julija se je zgodila biserna maša Vinka Veglja, prelata na Čatežu ob Savi, popoldan pa tabor ID Slovenija v svetu v škofovih zavodih v Šentvidu nad Ljubljano, kjer se je predstavila skupina maturantov rast LII in fotografinja Lučka Oblak. Potem je bilo nekaj dni miru, ko je na Sv. gorah sledila zlata poroka brata Jožka in svakinje Majde Podvinski, kjer sta somaševala domači župnik Damjan Kejžar ter presenečenje tega slavja, Tone Kerin, veliki misijonar na Madagaskarju. Slovesnost se je popoldan nadaljevala v dvorani pri Ivanki Kocjanovi v Stari vasi na Bizeljskem. Zvečer pa so se trije planinci: Lars-Olof, Tina in Zvone že »znašli« okoli pol desete ure v Kovinarski koči v Krmu, kjer sta čakala že Marjan Brezočnik, vodnik 27. švedsko-slovenskega pohoda v

Švedsko-slovenski vzpon na Triglav – po sv. maši na Kredarici

Angel varuh v podobi šerpe Tine

Pri Aljaževem stolpu

Po zahvalni sv. maši na Brezjah

Novoporočena Jure in Iva Šošič v Nart Savski

slovenske gore, letos seveda na Triglav, ter Danica Dyllong iz Nemčije. Malo kasneje se je pridružil še Leon Semprimožnik, ki je z očetom Viktorjem sodeloval v kulturnem programu v Vadsteni. Naslednje jutro so pohodniki zgodaj zjutraj startali proti Kredarici, kamor so prispeli ob pomoči Tine Kolenc Milavec ter tudi Leona

sal čisto slovensko: »Slovenija, od kod lepote tvoje.«

Velikodušna Tina je ne samo več kot pol poti nosila dva nahrbtnika, ampak tudi vso pot nazaj v dolino Krme. Ja, kaj bi brez »posebnega angela varuha« na tem pohodu na Triglav in nazaj. Pot navzdol je vzela spet svoj čas, ampak vsi so srečno prispe-

te v Göteborgu in je pokopan na tamkajšnjem pokopališču. Želja mladega para Jureta in Ive je bila, da se prav v isti cerkvi poročita in si izprosita Božjega blagoslova ter blagoslova strica Stipa. Po slovesni cerkveni poroki je sledila slovesna večerja in veselo rajanje do zgodnjih jutranjih ur. Okoli desete zvečer se je švedski vagabund za Gospoda odpravil proti domu v župniji Pišece, kjer je zjutraj maševal.

di procesija z lučkami, kjer sodelujejo mlada dekleta in fantje, ki nosijo Marijin tron. Gasilci sosednjih društev se tudi udeležijo večernic in procesije. Prihova je poznana po gostoljubju, zato so se romarji zbrali potem v dvorani, kjer je sledil blagoslov nove freske in nato so si ljudje postregli s pijačo in jedačo. Velika maša ali gospojnica je zaključek nadomeščanja in potem so sledili zadnji dnevi »delovnega dopusta« ter pot nazaj na Švedsko.

Švedska po dopustu

Najprej je sledil servis avtomobila, nato sv. popotnica Jožetu Zupančiču v Kungälvu, pa prevzem servisiranega avtomobila in nato pogreb. Potem je v soboto pred četrto nedeljo pot Zvoneta vodila na srečanje vseh generacij v Köping, od tam pa v nedeljo v Eskilstuno in nazaj v to skupnost. Po sv. maši v Köpingu je bil piknik ter pot nazaj v Göteborg, kjer so se v zadnjem času zgodili kar trije pogrebi in še en, o čemer boste brali v naslednji Naši luči.

lepo vas pozdravlja Zvonko Podvinski

Po sv. maši za pokojnega Štefka Količa v Bovcu, julij 2023

na Kredarico. Sledila je sv. maša, kjer se je pohodnikom pridružila še ena slovenska družina. Sledilo je okrepčilo, nato pa počitek, saj je bil naslednji dan zgodnji. Okoli pol pete ure zjutraj je skupina šestih pohodnikov krenila v steno Malega in pozneje Velikega Triglava. Ker je bilo pred njimi že več skupin, je vzpon na očaka Triglava bil nekoliko bolj počasen. Ampak okoli dve uri kasneje je že nastala prva skupna spominska fotografija pri Aljaževem stolpu. Sledilo je par krstov, kar nekaj posnetkov in potem pot nazaj na Kredarico, kjer je bila še enkrat sv. maša, zajtrk ter nato pot nazaj v dolino Krme. Lasse, ki je dopolnil 82 let, se je v domu na Kredarici vpisal v zlato knjigo, kjer je med drugim napi-

li v planinsko koč v Krmi, kjer so jih prijazne gospe pogostile z različnimi dobrotami. Kmalu je zaradi utrujenosti sledil prepotrebni počitek. V sredo, 12. julija, je bila ob 11. uri planinsko-romarska sv. maša, kamor so prišli še nekateri ljubitelji in naši pohodniki, ki pa se letos niso mogli udeležiti pohoda na Triglav. Boris Razboršek je pomagal Zvonetu in organiziral skupno kosilo v Križah, kjer se je popoldne zaključil letošnji pohod na Triglav ter romarska sv. maša.

Vsemu temu so sledili dnevi dopusta, počitka, duhovne osvežitve in priprava na poroko Jureta Šošiča in Ive Majstorović v Savski Nart, kjer je pokopan Juretov stric Stipo Šošič, ki je bil 16 let narodni dušni pastir za Hrva-

teden odšel v Piran. Zvone pa je po jutranji sv. maši izkoristil čas za terapije v Zrečah, saj hrbtnica trpi na vseh dolgih vožnjah na Švedskem. V avgustu je bilo pri Sv. Lovrencu na Pohorju tradicionalno srečanje z veliko družino Kraner, fantje so bili nekoč ministrantje. Zgodil se je tudi pogreb Simona Pavliča v tej župniji in bila je po tej ujmi priložnost obiskati Jožeta Hrastnika, ki je župnik v Mežici. Seveda ne tam, ampak v Šentanelu. Velika maša je en velik in pomemben dogodek v prihovski župniji. Liturgist župnik Slavko Krajnc je lepo pripravil praznovanje Marije Vnebovzete, ki se začne s slovesnimi večernicami, ki jih običajno vodi nadškof Marjan Turnšek iz Stranic. Po večernicah sle-

Jubilantki Brigita in Anita ter starejša sestra Antonela

Zlatoporočena brat Jože in svakinja Majda Podvinski na Sv. gorah, julij 2023

Srečanje vseh generacij v Köpingu avgusta 2023

Njegova suknja – Devetnajsto poglavje

Demetrij je stopil na prosto, hitel po ulicah in prišel do Levijeve gostilne. Tam je bilo vse mirno. Odpravil se je proti gospodovi sobi. Levi ga je poklical nazaj.

»Gospod je odšel,« je rekel Levi.

»Tako? Kam pa?« je vprašal Demetrij v skrbeh.

»Kako pa naj jaz vem?« je vrnil Levi vprašanje.

Misleč, da je morda gospod pustil kakšno sporočilo, je prosil Demetrij, da bi smel v Marcelovo sobo, kjer je pravkar pospravljala neka grška suznja. Ko ji je pojasnil, po kaj je prišel, mu je pomagala iskati.

»Si davi kaj videla mojega gospoda?« je vprašal Demetrij.

Odkimala je. »Pred kratkim je bil tu velik nemir,« je dejala.

Ker jo je silil, mu je povedala, kaj se je zgodilo. Demetrij se je postavil k oknu in premišljeval, kako se je le Marcel pri tem vedel. Gotovo je bil zelo jezen; najbrž bo ukrenil kaj proti temu, ni izključeno, da bo odšel k Julijanu in ga zasul z očitki. Čim bolj je premišljal, bolj verjetno se mu je to zdelo. Bilo bi sicer tvegano, toda Marcel je dovolj pogumen, da bi kaj takega poskusil. In končno, tribunova beseda ima le nekaj teže.

Ko se je obrnil, je srečal pogled Grkinje. Previdno se je ozrla k vratom, stopila tik k njemu in zašepetala: »Ali si naš?«

Demetrij je pokimal. Razumevajoče se mu je nasmehnila in se spet hitro lotila pospravljanja, kakor bi se bala, da bi jo kdo našel brez dela.

»Danes rajši ne hodi na ulico,« je tiho rekla. »Lahko ostaneš v kuhinji. Tam si varen.«

»Hvala,« je odvrnil Demetrij, »nasvet je dober. In povrh sem še lačen.« Ko je šel mimo Grkinje, mu je položila roko na ramo.

»Ali tvoj gospod ve, da spadaš med nas?«

Demetrij se ni počutil dovolj varnega, da bi odgovoril, zato se je samo skrivnostno nasmehnil in odšel iz sobe. Spodaj ga je nagovoril Levi: »Ti je pustil gospod kakšno sporočilo?«

»Naj zajtrkujem in ga nato počakam.«

»Prav. Pojdi v kuhinjo, tam boš dobil jesti.« Lezel je za njim in pripomnil: »Je bilo še mirno davi na cesti?«

»Zelo zgodaj sem zapustil stanovanje.«

Ko se je pokrepčal s kruhom, mlekom in smokvami, je hodil Demetrij po ozkem prostoru, namenjenem za služabnike, nemirno gor in dol. Nihče ni bil menda prav razpoložen za pogovor. Dekla, ki mu je postregla z jedjo in pijačo, je bila objokana. Ni hotel več čakati in je sklenil, da pojde na prefekturo in počaka zunaj. Nekaj mu je govorilo, da je Marcel tam. Le kje naj bi sicer bil?

Po zajtrku, s katerim mu je ponižno postregel sam Levi, je začelo Marcela skrbeti za Demetrija. Kajti če bi se mu ne bilo kaj pripetilo, bi moral že priti.

Ni vedel, kje stanuje Štefan, toda lahko bi zvedel pri Benjosefu. Nato je premišljal, da bi legionarji utegnili biti že tudi tam in da bi bilo pametneje, če ne hodi preblizu. Če bi bil Demetrij zaprt, bi potem, ko bi se nemir polegel, že izvohal, kje tiči, in spravil vse na noge, da bi ga rešil. In vendar ni zdržal dolgo v negotovosti; čeprav mu je Levi svetoval, naj ostane v njegovi hiši na varnem, se je odločil in stopil ven.

Na cesti je bilo vse razburjeno. Marcel je brž zvedel, da so vojščaki napadli zbirališče kristjanov, ga spraznili in zaprli. Voditelji so odpeljali v ječo in Simon, ribič, bo zgubil glavo.

Marcel je pospešil korak. V stranski ulici, blizu Benjosefove delavnice, je naletel na množico ljudi. Zraven je stala vrsta vojščakov, malomarno naslonjenih na sulice in menda čakala na ukaz. Sredi gruče je nekdo strastno govoril. Ko se je Marcel dovolj približal, je spoznal Štefanov glas.

Štefan je bil razoglav in oblečen v rjavo tkalsko suktnjo; očitno so ga sneli pri delu, da bi ga zaslišali. Množica je bila tiho in ta molk si je razlagal, da so ga potrpežljivo poslušali.

Ker je bil za glavo višji od drugih, je videl Marcel čez množico in je radovedno opazoval ljudi. Bili so lepo oblečeni, verjetno trgovskega stanu, med njimi pa je bilo tudi nekaj duhovnikov. Njihovi obrazi so bili mrki, a vsi so napeto poslušali.

Štefan ni tehtal besed. Brez strahu je stal v polkrogu, ki so ga naredili okoli njega in stezal roke, kakor bi se skliceval na njihov razum in ne, kakor bi prosil za milost. Ni bil izzivalen, pač pa neustrašen.

Njegov govor ni bil prekucuški, preračunan na čustva neuke drhali. Bil pa je uničujoča obtožba vodilnih mož v Jeruzalemu, ki niso nič storili za zmanjšanje siromaštva v mestu.

»Imeli ste se za izvoljeno ljudstvo,« je pogumno nadaljeval. »Vaši predniki so stoletja prehajali iz enega suženjstva v drugo, vedno v upanju na Odršenika, in vendar niste poslušali naukov velikih učiteljev, ki so vam govorili besede modrosti! Vedno znova so vstajali iz vašega ljudstva razsvetljeni možje, a le zato, da ste jih zavrgli in jih sramotili. In tega niso delali ubogi in potrebni, ne, marveč ugledni, vam enaki!«

Med množico se je zaslislalo mrmranje.

»Katerega od prerokov niso vaši očetje preganjali? In zdaj ste celo izdali in umorili Pravičnega!«

»Bogokletnik!« je zavpil neki glas.

»Vi,« je zaklical Štefan, »ki trdite, da ste prejeli postavo iz angelskih rok, kako ste jo spolnjevali?«

Divje vpitje je nastalo, a nihče se ni ganil, da bi govornika zgrabil. Tedaj pa je nekdo vrgel za pest debel kamen vanj, tako dobro pomerjen, da je zadel Štefana v čeljust. Opoťekel se je in se prijel za lice, da bi si obrisal kri. Zdaj ga je zadel drug kamen v komolec. Završalo je. Marcel je upal, da veljajo glasovi temu nasilju, a hitro se je pokazalo, da je bil to le krik maščevanja, kajti spet nov kamen je priletel in zadel Štefana v obraz. Dostojanstveniki so se zatekli za zidove in ograje, Štefan pa si je podpiral glavo z rokami in se zaman skušal umakniti sovražni množici; kamni so naprej deževali naj.

Zdaj je zadonel stotnikov ukaz in legionarji so vkorakali v sredo množice ter jo potiskali pred seboj, ne meneč se za ugled posameznih. Sredi polkroga gledalcev so napravili s sulicami ograjo. Kamni so leteli vedno gosteje in bili so prav tako dobro pomerjeni kot prvi. Marcel si je rekel, da vse to ni nastalo samo od sebe. Odličniki niso sami vrgli nobenega kamna, pač pa so najeli ljudi, ki so bili tega vajeni.

Štefan je ležal zdaj na tleh in si je zakrival glavo le še z eno roko. Druga je mrtvo visela navzdol. Množica je tulila. Kolikokrat je slišal Marcel to zverinsko kričanje v rimskem cirkusu! Preril se je malo naprej in vojščak, ki je stal poleg njega, se mu je umaknil.

Tudi nekaj mlajših ljudi iz množice se je zdaj lotilo metanja kamnov. Ubogemu Štefanu, ki se je zgrudil na tla, niso mogli več škodovati.

Marcelu je krvavelo srce. Ničesar ni mogel storiti. Če bi bil Julijan zraven, bi lahko planil predenj, toda proti stotniku, ki je ubogal le ukaz, je bil brez moči. Ubogi Štefan je bil mrtev ali vsaj brez zavesti, vendar mestni veljaki niso ustavili kamenjanja.

Tik pred Marcelom je stal majhen, tršat mladenič, ki je bil videti izobražen. Krčil je pesti in pohvalno kimal slehernemu kamnu, ki je zadel na tleh ležečega moža. Marcel je opazoval njegov upadli obraz in ni mogel razumeti, da more izobražen človek pritrjevati tako surovemu prizoru. Dva moža sta tedaj vrgla bogate obleke v varstvo temu mlademu učnjaku in prav tako začela metati kamenje.

Marcel je vprašal mladeniča: »Kaj pa ti je storil hudega?«

»Bogokletnik je,« je odgovoril vprašani.

»In kaj je bogokletje v primerjavi z umorom?« je mračno vprašal Marcel. »Menda si učitelj postave. Morda mi lahko to razložiš?«

»Če prideš jutri v rabinsko šolo, ti bom pojasnil,« je odgovoril mož, očitno vesel in ponosen, da je lahko pokazal svojo veroznansko modrost. »Vprašaj po Savlu iz Tarza. Rimski meščan sem kakor ti.«

Zdaj ni priletel noben kamen več. Množica se je počasi že razhajala. Mladi veroslovec je vrnil obleko lastnikoma in odšel. Stotnik se je tiho pogovarjal z dolgogradim, lepo oblečenim Judom, legionarji pa so še vedno stali v krogu in se nemirno prestopali, kakor bi hoteli čim prej od tod.

Marcelu, ki je žalostno gledal ležečega, se je tedaj zazdelo, kot bi se ta nalahno premaknil. Res se je Štefan nekoliko vzpel na komolcih. Tiha groza je spreletela vse naokrog, ko se je nato skušal dvigniti na kolena. Dvignil je okrvavljeni obraz in na ranjenih ustnicah mu je zaigral zamaknjen smehljaj. Nenadoma je stegnil roko, kakor bi jo prožil proti drugi, ki mu jo je nekdo ponujal.

»Vidim ga,« je veselo vzkliknil. »Jezus, Gospod moj, sprejmi mojo dušo!« Zgrudil se je na kolena in glasno zaklical: »Gospod, ne prištevej jim tega greha!« Nato pa mu je glava omahnila in spet se je zrušil na tla.

Nihče ni spregovoril, večina pa se je razkropila, kakor gnana od groze. Marcelu je srce divje bilo, usta pa je imel čisto suha. Pred očmi se mu je zameglilo in vendar ga je prevzelo vroče, veselo razburjenje, obraz pa mu je zatrepetal v nehotenem smehljaju.

»Kako čudovito, gospod,« je zamrmral dolgi vojščak poleg njega.

»Bolj čudovito kot si misliš,« je vzkliknil Marcel.

»Prisegel bi bil, da je bil Grk mrtev! Menda je mislil, da mu prihaja od zgoraj nekdo na pomoč!«

»Jaz sem videl, da mu je nekdo prišel na pomoč,« je zavpil Marcel ves iz sebe.

»Morda mrtvi Galilejec?« je vznemirjeno vprašal legionar.

»Galilejec ni mrtev. Bolj živ je kot mi vsi tukaj!«

Ves pretresen, s trepetajočimi ustnicami, je stopal Marcel za razhajajočo se množico. Na prvem vogalu se je obrnil. Tudi vojščaki so odšli. Štefan je ležal zapuščen na tlaku. Marcel je pokleknil ob njem, ljubeče pogladil mrtvemu lase s čela in zrl v mirno obličje, ki je še kazalo sledi zadnjega smehljaja.

Se nadaljuje

Jesenski Štanjel, foto: Tatjana Splichal

KRIŽANKA

KRIŽANKA 2310	VAS V OBČINI LJUBNO OB SAVINJI	KANADSKA PROVINCA	ŽMAVC GRETA	NI STAR AMPAK ...	RUSKO MOŠKO IME	DOLŽINSKA MERA ZA TKANINE	ŠPANJA	DOLOČBA, PRAVILO	SMOLIK MARIJAN	TVORBA V KRAŠKIH JAMAH	TRGOVINA S STARIMI KNJIGAMI
PRVA NEDELJA V OKTOBRU											
AFRIŠKA DRŽAVA							POMLADNI POLITIK IVAN				
DOMEN TRDAN			PREMIKANJE ZRAKA						PAVEL TROŠT		1. ČRKA ABECEDE
POLJSKA CVETICA				SKUPINA LJUDSTEV							
ARABSKA DRŽAVA					DEL BESEDE				IVANA KOBILCA		DEL OBRAZA
VAS BLIZU BLEDA						AMPER		ULTRA KRA- TKI VALOVI			
SVETOPI- SEMSKI PREROK					IGRALNI KARTONČKI		DROG ZA KOLO			AVSTRIJA PRIPADNIK SLOVANSK. PLEMENA	
6. ČRKA ABECEDE		LUKSEM- BURG		KALIJ		DARITVENA MIZA					
IZDELOV. SODOV				ŠVEDSKA		KOS DEBLA ZA SEKANJE					
NAŠA LUČ	FOSFOR		VOŠČENE CELICE ČEBEL				JANEZ (POMANJ.)				
VODJA DRAMSKA- GA ZBORA			KRAJ V HR- VAŠKI ISTRI				IT. ŠPORTNO SREDIŠČE				
SREDNJEVE- ŠKI ZNAN- STVENIK NIKOLAJ ..									TRSTENJAK ANTON		
									OBROČ, PRSTAN		
LIRSKA PESEM HVALNICA				DOLINA POD PONCAMI						TONA	
				PASJE SAMICE						ŠKOFOVSKO POKRIVALO	
KRIŽ								IVAN MERLAK			MOŽ, KI OBDELUJE ZEMLJO
								11. ČRKA ABECEDE			
VRTNA RASTLINA, PERUNIKA					OLIČNI GAJ KULTURNA RASTLINA						
FRANCIJA		AFRIŠKA REKA				1. ČRKA ABECEDE		AVSTR. TOV. MOTORJEV			
						RUTAR IVANA		ŽUMER EVA			
EFREM MOZETIČ			RUSKI VLADAR				POSODICE ZA PEPEL				
			19. ČRKA ABECEDE				OGLIJK				
MESTO NA GORENJSKEM									ANTON TRPIN		

MALO ZA ŠALO

Prijatelj iz tujine vpraša Slovenca:

»Zakaj si tega človeka prozdravil z dober večer, ko pa je še vedno dan?«

»Ker se mi stemni pred očmi, ko ga zagledam ...«

»Janez, zakaj se vedno pogovarjaš sam s seboj?«

»S pametnim se je lepo pogovarjati in pametnega je tudi lepo poslušati ...«

»Kako, soseda? Slišim, da letos ne greste v London!«

»Kje pa! V London nismo šli lani. Letos pa ne gremo v Pariz!«

Poosamosvojitvena huligana se sprehajata po parku, pa se prvi ustavi pred spomenikom, ga nekaj časa opazuje, nato pa vpraša:

»A ti veš, čigav spomenik je tole?«

»Nimam pojma.«

»Mene pa vseeno zanima.«

»Imam idejo. Razbija mu nos, pa bo jutri v časopisu pisalo, da so neznanci oskrunili spomenik. Zraven bo pa gotovo pisalo, čigav je ...«

»Sosed, a boš pir?«

»Ne!«

»Povej mi, zakaj vedno piješ samo radensko?«

»Ker čisti telo!«

»A za tuš pa še nisiliš!«

Župnik pride v mesto in vpraša mimoidočega:

»Mi poveste, kje je tu pošta?«

»Kaj vas pa briga?«

»Jejte! Veste kaj? Nikdar ne boste prišli v nebesa!«

»Vi pa ne na pošto!«

Vsak Slovenec, ki prideluje vino, ga hvali, da je prav njegovo najboljšo.

»Kakšno se ti zdi moje vino?«

»Enkratno! Samo nekaj peres solate in malo olja še potrebuješ, pa ga lahko uporabiš namesto kisa.«

Na mestni tržnici stranka vpraša branjevko:

»Je ta krompir domač ali uvožen?«

»Kaj ga boste kuhali ali se z njim pogovarjali?«

REŠITEV KRIŽANKE št. 2309

KRIŽANKA 2309	LJUBLJANSKI NAZOV OF ZONE	HASAD TRTE	IN TAKO DALJE	ZINŠKO IME	OSIBA, KI JE RUSKINO IMENOVATI	IME VEČ PAPRŽEV	EMOČNA TOULČAN	ERKA	PRATELJI, ZNAMENITE DUMOVNIK KANE ...	LIK S KRODNICO	POBRALNA ZAMAGI- VALGA
OSOBNA VE DELICA SVETLOST	S	V	I	L	O	P	R	E	J	K	A
VELIKA POTPUŠKA LADJA	T	I	T	A	N	I	K		A	R	S
NOVOMEŠKI SAJ ...	A	N	D	R	E	J		P	L	O	T
ANGLIŠKA NIKALNICA	N	O		A		ŽVEPKO		S	T	E	G
SLOV. PRIATELJI GRIGORI...	I	G	O		S	O	L	U	N	R	
GOZDNA ŽIVAL	S	R	N	A			S	O	J		S
ZOBORNI VELIKI S SEMENTI	L	A	T		K	A	M		R	R	A
PRVI CLOVER	A	D	A	M				U	T	V	A
VARNOSTI	V		R	A	T	A	J	C			A
	S	I	L	A				E	O	N	A
OPROZORLO GRABA	O	P	O	M	I	N		O	P	A	L
LOGAR OŠEGA	L	O		Č				O	S	A	E
IMK	J	M	K		I	N		O	T	A	N
VOLEČNI V SKUPNOST	Č	L	A	N				M	A	J	I
LJUDJE Z ZAVESTJO SKUPNOSTI	N	A	R	O	D			I	N	N	P
ŽENSKO IME	I	D	A		I	D	R	I	J	C	A
GLASBILLO S STROJNARI	K	I	T	A	R	A		K	A	N	T